

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กันยายน 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กันยายน 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ACADEMIC LEADERSHIP OF TEACHERS IN SCHOOLS FOR THE DEAF
IN CENTRAL REGION UNDER THE SPECIAL EDUCATION BUREAU

PRAPINYA THIPSANG

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

September 2025

Copyright 2025 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ของ ประพนธ์ ธิพย์แสง

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนารงค์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ดร. ชารินทร์ รสานนท์)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง: ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ผู้ศึกษาค้นคว้า: ประพัฒน์ญา ทิพย์แสง, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2568

อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนารงค์

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ครูโรงเรียนโสตศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 163 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง 3) ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Title: ACADEMIC LEADERSHIP OF TEACHERS IN SCHOOLS FOR THE DEAF
IN CENTRAL REGION UNDER THE SPECIAL EDUCATION BUREAU

Author: Prapinya Thipsang, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of
Phayao, 2025

Advisor: Associate Professor Dr. Achara Whattananarong

Keywords: Academic leadership, Teachers in schools for the deaf

ABSTRACT

The purposes of this study were to investigate and compare academic leadership of teachers in schools for the Deaf in Central Region under the Special Education Bureau in the aspects of setting the school's vision and mission, curriculum and instructional management, enhancing a positive learning environment, instructional supervision, and curriculum improvement development, in overall and each aspect, classified by gender, work experience, and education level. The sample was 163 teachers in schools for the Deaf in Central Region under the Special Education Bureau in the academic year of 2024. The instrument used was a five rating scale questionnaire with the reliability of .98. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, a t-test, One Way Analysis of Variance and Scheffe's method. The results of the study were as follows. 1) Academic leadership of teachers in schools for the Deaf in the Central Region under the Special Education Bureau in overall and each aspect was at a high level. 2) There was no significant difference between male and female teachers in academic leadership in overall. When considered in each aspect, it was found that there was a significant difference in the aspects of setting the school's vision and mission and enhancing a positive learning environment at the level of .05. However, there was no significant differences in the aspects of curriculum and instructional management, instructional supervision and curriculum improvement development. 3) There was a significant difference between the teachers with different education level in academic leadership in overall and each aspect at the level of .05. 4) There was a significant difference among the teachers with different work experience in academic leadership in overall and each aspect at the level of .05.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา วัฒนานรงค์ ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี อาจารย์ ดร.ธารินทร์ รสานนท์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา นางสาวปนัดดา วงศ์จันตา รองผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และผู้อำนวยการ โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู ภาควิชา สังเกตสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ คณะเพื่อนครู โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ ที่เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วยดี

ขอกราบบิดา มารดาผู้ให้กำเนิด และครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง ที่เป็นกำลังใจ แก่ผู้ศึกษาค้นคว้าตลอดมา หากคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ประพิณญา ทิพย์แสง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	11
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติ	43
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	44
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
บทที่ 5 บทสรุป.....	60
สรุปผลการวิจัย.....	60
อภิปรายผลการวิจัย.....	61
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	76
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	84
ประวัติผู้วิจัย.....	93

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	25
ตาราง 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	41
ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	45
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน	46
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน เป็นรายชื่อ	47
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ	48
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก เป็นรายชื่อ	49
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ	50
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เป็นรายชื่อ	51
ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ	52
ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	53

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	54
ตาราง 13 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมของครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามประสบการณ์ในการ ทำงาน เป็นรายคู่.....	55
ตาราง 14 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสต ศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของ โรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่.....	56
ตาราง 15 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสต ศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการ เรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่.....	56
ตาราง 16 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสต ศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิง บวก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่.....	57
ตาราง 17 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสต ศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่	58
ตาราง 18 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสต ศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่	58

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
--------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าว สถานศึกษาทุกแห่งจึงมีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา นำผลการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการวางแผน การปฏิบัติการตรวจสอบติดตาม เพื่อการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนในชุมชน พื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 1)

ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านครูเป็นสำคัญ ครูเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทและภาระหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นหัวใจในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาคน มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาตนเองและวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564, หน้า 6) การปฏิบัติหน้าที่ครูต้องมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณ ความเป็นครู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล สร้างแรงบันดาลใจ ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิด และมีความเป็นนวัตกร จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนโดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562, 20 มีนาคม, หน้า 19-20)

สำหรับบทบาทหน้าที่ของครูในยุคปัจจุบัน ครูจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ การมีภาวะผู้นำทางวิชาการของครูช่วยให้การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ส่งผลให้สังคมได้รับการพัฒนา มีความสามารถและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม รวมทั้งปัญหาผู้เรียน ให้บรรลุเป้าหมาย สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีสมรรถภาพการแข่งขันกับนานาชาติประเทศ (พรพนอร์ อุซุภาพ, 2561, หน้า 206)

ครูที่จะก้าวสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจในหลักทางทฤษฎี ปรัชญาของการจัดการศึกษาของหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ในสถานศึกษา และนำมาประยุกต์ปรับใช้ได้เหมาะสม ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกระบวนการ หรือวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มีการให้ความสำคัญและใช้นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการสอน ให้การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ หมี่แสน, 2560, หน้า 362) และมีงานวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาผู้เรียน ให้ตรงตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของโรงเรียน ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสัมพันธ์กับ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะผู้นำทางวิชาการของครู เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ เมื่อครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ก็ย่อมสูงขึ้นเช่นกัน (กัญญาภัทร คำชม และจิตติมา วรณศรี, 2565, หน้า 297-298)

โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นบุคคล ที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่ เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป และคนหู ตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางการได้ยิน โดยทั่วไป จะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล ลงมาถึง 26 เดซิเบล (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทาง

การศึกษา พ.ศ. 2552, 2552, 8 มิถุนายน, หน้า 46) จะสื่อสารโดยใช้ภาษามือ (Manual Language หรือ Sign Language) ซึ่งภาษามือ คือ ภาษาสำหรับคนหูหนวก (บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน) สื่อสารโดยใช้มือ สีนํ้ากิริยาท่าทางประกอบในการสื่อความหมายและถ่ายทอดอารมณ์ แทนการพูด ด้วยเหตุที่คนหูหนวกไม่ได้ยินเสียงพูดเหมือนคนปกติ จึงไม่สามารถพูดได้แต่สายตาของเขาปกติมองเห็นกิริยาอาการท่าทางต่าง ๆ ที่เคลื่อนไหวไปมาได้ การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทยมี 3 รูปแบบ คือ 1) การจัดการศึกษาพิเศษ

ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ระดับชั้นเด็กเล็ก ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการโดยมีการปรับปรุงให้เหมาะสมเพียงเล็กน้อย 2) จัดการเรียนร่วมกับคนปกติ จัดให้เข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกับเด็กปกติโดยมีครูการศึกษาพิเศษล่ามภาษามือตลอดจนการช่วยเหลือในด้านภาษาและการสื่อสารตามความเหมาะสม 3) การจัดการสอนแบบสองภาษา เป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนหูหนวก (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2561, หน้า 1-2) ซึ่งระบบวิธีการสอนคนหูหนวก แบ่งเป็น 2 ระบบใหญ่ ได้แก่ 1) ระบบการสอนโดยใช้การพูด (Oral Approach) 2) ระบบการสอนโดยใช้ภาษามือ (Manual Approach) (มลิวัลย์ ธรรมแสง, 2550, หน้า 4-5)

จากบริบทการจัดการศึกษาของโรงเรียนโสตศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสำคัญและมีความจำเป็น ดังผลการสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ เกี่ยวกับความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ ครูโรงเรียนโสตศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะและความสามารถในการด้านภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างรอบด้าน เนื่องจากมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนปกติทั่วไป ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนโสตศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคตได้อย่างมีศักยภาพ ดังนั้นครูในโรงเรียนโสตศึกษาจึงต้องมีความเข้าใจในด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การนำทักษะที่จำเป็นในอนาคตมาบูรณาการสู่การเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตร พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และที่สำคัญต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการทำงานเป็นทีมกับเพื่อนร่วมงาน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีมุมมองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เศรษฐกิจ สังคม เพื่อนำมาประกอบการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพในอนาคตได้ และใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่จากสภาพปัญหาปัจจุบัน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับหนึ่ง ยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก การประเมินและปรับปรุงการสอน การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล การมีมุมมองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง

ของโลก เศรษฐกิจ สังคม เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานได้ (ปนัดดา วงศ์จินดา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 มีนาคม 2567)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโรงเรียนด้านครูและบุคลากร และเสนอแนะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูต่อไป และเป็นเครื่องมือประเมินตนเองสำหรับครูเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในทุกด้านประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ครูที่เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ และโรงเรียนโสตศึกษาปานเล็ค จำนวนทั้งหมด 270 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 5 ด้านประกอบด้วย

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน
3. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก
4. การนิเทศการเรียนการสอน
5. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง การที่ครูมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการจูงใจ และมีอิทธิพลต่อกลุ่มบุคคล ครูในสถานศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ สั่งสอน อบรม ฝึกฝน สืบสานจรรโลงวัฒนธรรม และสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับนักเรียน เป็นที่ปรึกษา โค้ช ผู้ช่วยเพื่อนครู หรือผู้วิจารณ์ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีบุคลิกภาพทางบวกกับผู้อื่น มีความสามารถในการเชื่อมโยงบุคคลและงานในกลุ่ม สามารถออกแบบการเรียนการสอน การประเมินผล และวางแผนจัดทำหลักสูตร และยังเป็นผู้ตั้งเป้าหมายร่วมกับนักเรียน ช่วยวางแผน ปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในงานวิชาการ 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดกรอบเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจโรงเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากการสะท้อนความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความร่วมมือของผู้ปกครอง สื่อสารและสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องให้รับทราบได้

1.2 การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง การสร้าง พัฒนา หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน มีความเข้าใจในเรื่องการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน

1.3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก หมายถึง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนออกมาใช้ในการเรียนรู้ มีสิ่งจูงใจให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้ มีสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและทันสมัย เหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน

1.4 การนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและพัฒนา

คุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจและยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยพัฒนาบุคคลทั้งสองฝ่ายให้ได้รับข้อมูลที่ดีและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

1.5. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การวางแผน ออกแบบ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์วินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยของหลักสูตรและประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร การประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ใช้เครื่องมือการประเมินที่มีคุณภาพและการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความทันสมัยทางวิชาการทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

2. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ ข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ของโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567

3. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอนและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยนับแต่วันบรรจุแต่งตั้งจนถึงปัจจุบัน แบ่งเป็น

- 3.1 น้อยกว่า 5 ปี
- 3.2 ระหว่าง 5-10 ปี
- 3.3 มากกว่า 10 ปี

4. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิกการศึกษาสูงสุดที่ได้รับตามระบบการศึกษาปัจจุบันของ ข้าราชการครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แบ่งเป็น

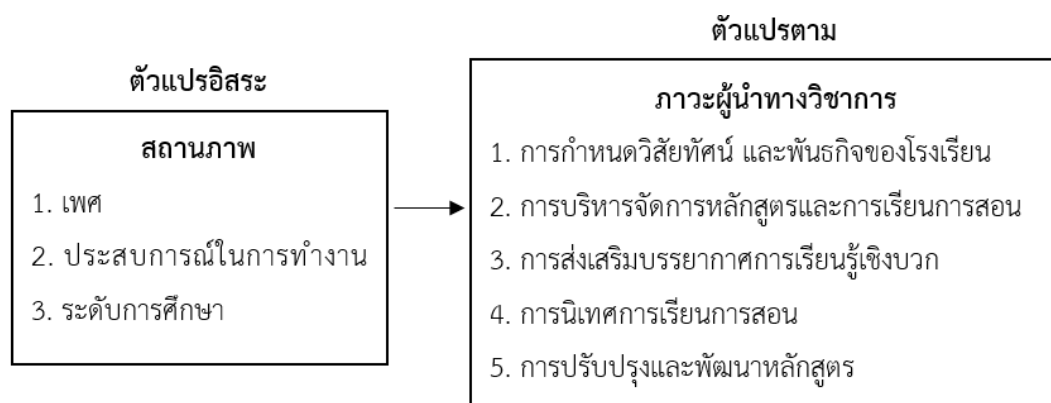
- 4.1 ปริญญาตรี
- 4.2 ปริญญาโท

5. โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ภาคกลาง ทั้งหมด จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ 2) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ 3) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม 4) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี 5) โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ 6) โรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศ

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษาได้ข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ
2. ครูได้ข้อมูลเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
2. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
 - 2.1 บทบาทหน้าที่ของครูในสถานศึกษา
 - 2.2 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
3. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 - 3.1 ประวัติความเป็นมาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 - 3.2 วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

รายละเอียด ดังนี้

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ มีนักวิชาการให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมใจ ลักษณะ (2542, หน้า 206) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางด้านวิชาการว่าเป็นการใช้ศิลปะและความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จงใจและมีอิทธิพลต่อกลุ่มบุคคลอื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมโดยใช้กระบวนการสื่อสารหรือติดต่อกันและกันกับผู้ร่วมงาน จนสามารถดำเนินการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

ยนต์ ชุ่มจิต (2553, หน้า 238) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางด้านวิชาการของครูว่า ครูประจำโรงเรียน (สถานศึกษา) ทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ สั่งสอน อบรม ฝึกฝน สืบสานจรโลงวัฒนธรรม และสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับศิษย์ ด้วยเหตุนี้ ครูจึงเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับศิษย์ ซึ่งถือว่ามิบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาชาติบ้านเมือง เพราะสังคมส่วนใหญ่ฝากความหวังไว้กับครู อาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น ๆ

สันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 128) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางด้านวิชาการว่า หมายถึง ครูทุกคนในสถานศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการในแนวทางใหม่ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะในระดับบุคคลที่ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ บุคลิกภาพทางบวกกับผู้อื่น ความสามารถในการเชื่อมโยงบุคคลและงานในกลุ่ม และความสามารถในงานเกี่ยวกับการออกแบบงานและการสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ

University of San Diego (2022) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางด้านวิชาการว่า หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนโรงเรียนและความต้องการของนักเรียน เป็นผู้นำสหภาพวิชาชีพ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา โค้ช ผู้ช่วยเพื่อน หรือผู้วิจารณ์ มีการทำงานด้านการออกแบบการเรียนรู้ การสอน การออกแบบการประเมินผล หรือผู้วางแผนหลักสูตร มีการติดตามความพยายามในการปรับปรุง และการมีส่วนร่วมในการประชุมฝ่ายบริหาร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

Indeed Editorial Team (2023) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางด้านวิชาการว่า หมายถึง การที่ครู อาจารย์ หรือคณาจารย์คนอื่น ๆ ในสถาบันศึกษานำนักเรียนไปสู่ความสำเร็จ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะและความรู้ที่นักเรียนต้องการในอาชีพการทำงานในอนาคตและมอบโอกาสที่ท้าทายในการปรับปรุง พัฒนาความรู้ การเป็นผู้นำด้านวิชาการยังตั้งเป้าหมายร่วมกับนักเรียนและช่วยวางแผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

จากการศึกษาความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ สรุปได้ว่า หมายถึง การที่ครูมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการตั้งใจและมีอิทธิพลต่อกลุ่มบุคคล ครูในสถานศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ สั่งสอน อบรม ฝึกฝน สืบสานจรโลงวัฒนธรรม และสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับนักเรียน เป็นที่ปรึกษา โค้ช ผู้ช่วยเพื่อนครู หรือผู้วิจารณ์ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีบุคลิกภาพทางบวกกับผู้อื่น มีความสามารถในการเชื่อมโยงบุคคลและงานในกลุ่ม สามารถออกแบบการเรียนรู้ การสอน การประเมินผล และวางแผนจัดทำหลักสูตร และยังเป็นผู้ตั้งเป้าหมายร่วมกับนักเรียน ช่วยวางแผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด จากแหล่งวิชาการต่าง ๆ มีนักวิชาการอธิบายความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พรรณอร อุสุภาพ (2561, หน้า 232) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูไว้ว่า การเป็นผู้นำทางวิชาการของครูมีความสำคัญต่อครูทุกคน ช่วยให้การจัดการความรู้ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ส่งผลให้สังคมได้รับการพัฒนา มีความสามารถและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม รวมทั้งปัญหาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีสมรรถภาพการแข่งขันกับนานาชาติ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ หมั้นแสน (2560, หน้า 362) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูไว้ว่า ครูที่จะก้าวสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถความเข้าใจในหลักทางทฤษฎี ปรัชญาของการจัดการศึกษาของหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ในสถานศึกษา และนำมาประยุกต์ปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม ตลอดทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกระบวนการหรือวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มีการให้ความสำคัญและใช้นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการสอน ให้การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Jacobs (2021) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูไว้ว่า ความเป็นผู้นำของครูนั้นครูเป็นผู้นำทั้งในและนอกห้องเรียน ครูสามารถเป็นผู้นำได้และครูสามารถเป็นแบบอย่าง เป็นต้นแบบของนักเรียนได้ดีที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นต้นแบบสำหรับครูคนอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นจริง ๆ แล้วแนวคิดนี้ก็คือครูเป็นผู้มีอิทธิพล

Mamchii (2023) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูไว้ว่า ความเป็นผู้นำทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการกำหนดอนาคตของการเรียนรู้ ส่งเสริมผลลัพธ์ทางการศึกษาเชิงบวก และบ่มเพาะนักคิดและเยาวชนรุ่นต่อไป ผู้นำที่มีประสิทธิภาพในด้านการศึกษามิเพียงแต่บริหารจัดการและจัดการสถาบันเท่านั้น แต่ยังกำหนดเป้าหมายที่มีวิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจให้กับครูท่านอื่น และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและความเป็นเลิศ

Leon (2023) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูไว้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการกำหนดอนาคตของเยาวชน และจำเป็นอย่างยิ่งที่พวกเขาจะมีทักษะความเป็นผู้นำที่แข็งแกร่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่มีทักษะความเป็นผู้นำที่แข็งแกร่งมีความสามารถในการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสภาพแวดล้อมในห้องเรียน นักเรียน และครูคนอื่น ๆ

จากการศึกษาความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการกำหนดอนาคตของเยาวชน ครูเป็นผู้นำทั้งในและนอกห้องเรียน ครูสามารถเป็นผู้นำได้และครูสามารถเป็นแบบอย่าง เป็นต้นแบบของนักเรียนได้ดีที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นต้นแบบสำหรับครูคนอื่น ๆ ด้วย ครูที่จะก้าวสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถความเข้าใจในหลักทางทฤษฎี ปรัชญาของการจัดการศึกษาของหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ในสถานศึกษา

และนำมาประยุกต์ปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม ตลอดทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกระบวนการหรือวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มีการให้ความสำคัญและใช้นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการสอนให้การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อให้สถานศึกษามีความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

บทบาทหน้าที่ของครูในสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและหลักการจากแหล่งวิชาการต่าง ๆ มีการอธิบายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูในสถานศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป., หน้า 3-8) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของครูไว้ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด รวมถึงจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
2. จัดสาระการเรียนรู้ โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา
3. จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา
5. จัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
6. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
7. จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน และวิทยาการประเภทต่าง ๆ
8. จัดการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียนตามศักยภาพ

9. จัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

10. จัดทำสาระ ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยสาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคน ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

11. ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน

12. พัฒนาระบบการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แต่ละระดับการศึกษา

13. พัฒนาขีดความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาของผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

14. ปฏิบัติงานและประพฤติปฏิบัติตนตามปฏิบัติงานและประพฤติปฏิบัติตนตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (2562, 20 มีนาคม, หน้า 67-70) ครูจะต้องประกอบอาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มาตรฐานความรู้ ครูต้องมีความรอบรู้และเข้าใจในเรื่อง การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ เนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การออกแบบและการวัด การดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา

2. มาตรฐานการปฏิบัติงาน

2.1 การปฏิบัติหน้าที่ครู ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ครูดังนี้

2.1.1 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู

2.1.2 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2.1.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล

2.1.4 สร้างแรงบันดาลใจผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม

2.1.5 พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2.2 การจัดการเรียนรู้ ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.2.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้

2.2.1 บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิด และมีความเป็นนวัตกรรม

2.2.2 ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ สามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

2.2.3 จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน โดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน

2.2.4 วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2.5 ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ

2.3 ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ผู้ประกอบวิชาชีพครู ต้องมีมาตรฐานด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ดังนี้

2.3.1 ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.3.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน

2.3.3 ศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม

2.3.4 ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. มาตรฐานการปฏิบัติตน ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติตนตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ ทั้งหมด 9 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 จรรยาบรรณต่อตนเอง

3.1.1 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อยู่เสมอจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

3.1.2 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

3.1.3 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

3.1.4 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3.1.5 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

3.1.6 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกายสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

3.1.7 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

3.2 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

3.3 จรรยาบรรณต่อสังคม

ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ยนต์ ชุ่มจิต (2553, หน้า 76-83) ได้กล่าวถึงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของครูตามคำว่า TEACHERS เอาไว้ดังต่อไปนี้

1. T (teaching) การสอน หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสอนศิษย์เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ความสามารถในวิชาการทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของผู้เป็นครูสอนทุกคน

2. E (Ethics) จริยธรรม หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการอบรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของความเป็นครู

3. A (Academic) วิชาการ หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อวิชาการทั้งของตนเองและของนักเรียน ซึ่งความจริง งานของครูต้องเกี่ยวข้องกับวิชาการตลอดเวลา เพราะวิชาชีพครูต้องใช้ ความรู้เป็นเครื่องมือในการประกอบวิชาชีพ

4. C (Cultural Heritage) การสืบทอดวัฒนธรรม หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ต่อการสืบทอดวัฒนธรรม การสอนศิลปวิทยาการต่าง ๆ ให้กับลูกศิษย์นั้นย่อมถือว่าการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

5. H (Human Relationship) การมีมนุษยสัมพันธ์ หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ที่ครูต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ด้วย เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและหมู่คณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ต่อโรงเรียน

6. E (Evaluation) การประเมินผล หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการประเมินผลต่อการเรียนของศิษย์ งานของครูในคนนีถือว่ามีความสำคัญมากอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะการ ประเมินผลการเรียนการสอนเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ในด้านต่าง ๆ

7. R (Research) การวิจัย หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยการต้องพยายามหาความรู้ความจริงเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน

8. S (Service) การบริการ หมายความว่า ครูต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการบริการศิษย์ และผู้ปกครอง แต่บางครั้งก็มีความจำเป็นที่จะต้องให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วย แต่โดยธรรมชาติแล้ว งานบริการหลักของครู คือ บริการให้ความรู้เพื่อสร้างความเจริญงอกงามให้นักเรียน สำหรับครูนั้นนอกจากให้บริการนักเรียนแล้ว บางครั้งครูยังต้องให้บริการด้านคำปรึกษาหารือในด้านสุขภาพอนามัยแก่ชุมชน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาให้แก่ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนอีกด้วย

ธเนศ เจริญทรัพย์ (2557) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้โดยครูมืออาชีพว่า ครูในฐานะผู้รับผิดชอบหลักควรมีหน้าที่ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ครูมีหน้าที่ในการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความเข้าใจหลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนแสงเทียนนำทางสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้ ในหลักสูตรแกนกลางฉบับปัจจุบันนั้นประกอบไปด้วยรายละเอียดที่มีความจำเป็นและสำคัญ อาทิ ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะที่สำคัญ เป็นต้น การที่ครูเข้าใจและรู้รายละเอียดดังกล่าวทั้งหมดอย่างเข้าใจจะส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่หลักสูตรวางไว้ได้ และการจัดการเรียนรู้นั้นจะเป็นสิ่งที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม

2. ครูมีหน้าที่วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบและลำดับขั้นอย่างชัดเจนครูที่ดีต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีการนำไปปฏิบัติการปฏิบัติที่ดีต้องเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ซึ่งสามารถเข้าใจได้ว่าการวางแผนการจัดการเรียนรู้นั้นถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในบรรดากระบวนการทั้งหมด ครูจำเป็นต้องลำดับขั้นให้ชัดเจนว่าจะสอนอะไรก่อน สอนอะไรหลัง แต่ถึงกระนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงได้ตามโอกาสและสถานการณ์จริง ครูจึงควรมีความมั่นใจที่จะเผชิญกับสถานการณ์ในชั้นเรียนได้ทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นนอกเหนือความคาดหวังและแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ การปรับแผนนั้นก็เพื่อให้ความเหมาะสม นอกจากประเด็นข้างต้นสิ่งที่ครูต้องคำนึงคือเรื่องของเนื้อหาที่เตรียมมาในแต่ละครั้งของแผนการจัดการเรียนรู้นั้นต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับเวลา มีความต่อเนื่อง เป็นเอกภาพไปตลอดเวลาของการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องสามารถปฏิบัติการในแผนได้อย่างครบถ้วน หากครูผู้สอนใช้เนื้อหาหนัก แต่เวลาน้อยซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กัน นักเรียนจะเรียนแบบหนักและไม่ได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเท่าที่ควร จึงอาจส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3. ครูมีหน้าที่เลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไปในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งและควรสอนให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับชีวิตประจำวันเข้าด้วยกันได้อย่างสมดุลและฝึกให้นักเรียนพัฒนาทักษะกระบวนการคิดทุกรูปแบบไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะหนังสือหรือในชั้นเรียนเพียงเท่านั้น ดังนั้นครูควรเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญในเรื่องที่นักเรียนสนใจและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิต สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริงลงมือทำจริงด้วยตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่สร้างความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการเรียนรู้ คอยกระตุ้นแนะนำในสิ่งที่นักเรียนสงสัย ต้องสร้างความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พร้อมกันนั้นก็ฝึกฝนนักเรียนให้มีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร อันได้แก่ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. ครูมีหน้าที่ใช้หลักจิตวิทยาแรงจูงใจให้เป็นและมีประสิทธิภาพสูงที่สุดเนื่องจากแรงจูงใจนั้นจะนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สิ่งที่ครูจะต้องทำในฐานะผู้นำแนวทางการเรียนการสอนคือการกระตุ้นให้เด็ก ๆ รู้สึกถึงความต้องการของตน เพราะความต้องการจะทำให้นักเรียนนั้น สนใจและใส่ใจกับบทเรียน จึงสามารถกล่าวได้ว่าแรงจูงใจที่เหมาะสมจึงเป็นกุญแจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับครูประถมศึกษานั้นการใช้แรงจูงใจถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะด้วยพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ การที่นักเรียนจะจดจ่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นระยะเวลานาน ๆ นั้นเป็นเรื่องยาก ซึ่งสิ่งนี้อาจเป็นปัญหาของครูผู้สอนทุกคน แนวทางที่ดีทางหนึ่ง คือ ให้ผู้เรียนสร้างเป้าหมายใหม่ ๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อดึงให้เขาเห็นความสำคัญของสิ่ง

ที่เขาจะได้เรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนที่ดีอีกวิธีการหนึ่ง คือ อารมณ์ขันในชั้นเรียนนั้น ครูควรเล่าเรื่องตลกให้นักเรียนฟังบ้าง การมีอารมณ์ขันจะช่วยคลายกำแพงระหว่างครูกับนักเรียนได้ และเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ดีอีกด้วย

5. ครูมีหน้าที่สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และสนุกสนานไม่ว่าจะเป็น บรรยากาศทางกายภาพ (Physical Atmosphere) และบรรยากาศทางจิตวิทยา (Psychological Atmosphere) ซึ่งบรรยากาศทางกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด น่าอยู่ มีสื่อการเรียนรู้ที่ครบครัน พร้อมทั้งจะส่งเสริมและพัฒนา การเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน การอาศัยความร่วมมือในการสร้างบรรยากาศทางกายภาพจากผู้เรียน ถือเป็นอีกหนทางหนึ่งในการทำให้ผู้เรียนรู้สึกชอบและต้องการจะอยู่ในชั้นเรียนเพราะเขานั้นได้มีส่วนร่วม ในการสร้างสรรค์รูปแบบของชั้นเรียนของเขาเอง ด้านบรรยากาศทางจิตวิทยา คือ บรรยากาศ ทางด้านจิตใจที่นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มีความสบายใจ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความเป็นกันเอง สำหรับการสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในชั้นเรียนระหว่างครูและนักเรียนนั้น ครูควรทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมการสอน

6. ครูมีหน้าที่ในการประเมินการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาการของผู้เรียนการประเมินผลนั้น ถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดในการประเมินต้องมีให้ครบทุกปัจจัย ที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการประเมินตัวครู การประเมินตัวนักเรียน การประเมินสื่อสำหรับการจัดการเรียนรู้ การประเมินทั้ง 3 ประการนั้นถือเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจาก ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาการทุกด้าน ได้แก่พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการ ด้านสังคม พัฒนาการด้านร่างกายและพัฒนาการด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

จักรพรรดิ วัฒนา (2550, หน้า 18-21) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูไว้ว่า ครูต้องมี บทบาทร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการความรู้ในชุมชน ครูมีหน้าที่ที่พึงปฏิบัติในบทบาทของครู 4 บทบาท คือ 1) การเป็นผู้จัดการเรียนรู้ 2) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก 3) การเป็นวิทยากร และ 4) การเป็นผู้สังเกตการณ์ ดังนี้

1. การเป็นผู้จัดการเรียนรู้ คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่วางแผนในการจัดบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพที่มีในตนเองเต็มที่ ที่ สร้างบรรยากาศ ในการเรียนรู้ร่วมกัน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ตรง ความ สนใจของผู้เรียน จัดให้มีกรณีเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริม การเรียนรู้ โดยใช้การคิดวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และ พัฒนานั่น

2. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวก ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปโดยราบรื่น ขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่าง

การเรียนรู้และช่วยกระตุ้นบรรยากาศในการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยประมวลสรุปสาระจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

3. การเป็นวิทยากร คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งในบทบาทนี้ครูจะต้องค้นคว้าแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบใหม่ๆ เพื่อการถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้

4. การเป็นผู้สังเกตการณ์ คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้ดำเนินการ สังเกตการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตคุณสมบัติ ทักษะ ความรู้ความสามารถ ทักษะของผู้จัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของครูในสถานศึกษา สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่หลักของครู คือ การจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูต้องจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยครูต้องทำการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบและลำดับขั้น มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และสนุกสนาน สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งครูควรเลือกใช้กลยุทธ์ วิธีการสอน ที่แตกต่างกันออกไปในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง และควรสอนให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับชีวิตประจำวันเข้าด้วยกันได้ นอกจากนี้ครูต้องมีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการของนักเรียน ครูในยุคปัจจุบันมีบทบาทหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ 4 บทบาท คือ 1) การเป็นผู้จัดการเรียนรู้ 2) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก 3) การเป็นวิทยากร และ 4) การเป็นผู้สังเกตการณ์ ซึ่งการปฏิบัติงานและการประพฤติปฏิบัติตนทุกอย่างในสถานศึกษา ครูต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ มีนักวิชาการอธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Bossert (1988 อ้างถึงใน อีรศักดิ์ (อุปรมัย) อุปไมยอริชัย, 2563, หน้า 195-196) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 7 ประการ ประกอบด้วย

1. เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกำหนดเป้าหมายทางการเรียนการสอน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของนักเรียน และสนับสนุนให้นักเรียนได้มาตรฐานตามเป้าหมาย
2. จัดการให้มีเวลาเพื่อประสานงานและการดูแลการสอนของครูให้มากขึ้น
3. ชำนาญในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การเข้าสังเกตการณ์การสอนบ่อย ๆ มีการนิเทศการสอนและมีส่วนร่วมในการทำงานของครูมากขึ้น
4. ใส่ใจกับหลักสูตรและการสอนมากขึ้น

5. ขอความช่วยเหลือจากเขตพื้นที่การศึกษาในเรื่องการทำแผนการจัดการเรียนการสอน

6. สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนให้มีระเบียบ ขั้นตอนที่น้อยลง และลดภาระงานเอกสารของครูลง

7. ทราบถึงโครงสร้างของชุมชนและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครองนักเรียน

Hoy & Hoy (2003 อ้างถึงใน เรวดี มนตรีพิลา, 2563, หน้า 45-46) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นำทางวิชาการว่า บทบาทที่สำคัญที่สุด ของผู้นำคือเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ภาวะผู้นำทางวิชาการควรเกิดขึ้นเองทั้งในตัวผู้นำโรงเรียนและจากครู ทั้งนี้ครูเป็นผู้ทำการสอนในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วย

1. หลักสูตรและการสอน และเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้อย่างดีเยี่ยม

2. การพัฒนาบรรยากาศของโรงเรียน

3. การปฏิบัติการสอนที่ดีที่สุด

4. ผู้ที่เป็นผู้นำทางวิชาการจำเป็นต้องใช้เวลาในห้องเรียนเหมือนเป็นเพื่อนร่วมงานและพูดคุยกับเพื่อนครูเกี่ยวกับการเรียน และการสอน

5. การปรับปรุงการสอนและการเรียนเป็นกระบวนการต่อเนื่อง

6. การพูดคุยเกี่ยวกับอาชีพของตนและพัฒนาอาชีพอันเกี่ยวเนื่องกับการปรับปรุงการสอน

7. ปรับปรุงการเรียนของนักเรียน

8. ปรับปรุงกลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ต่าง ๆ

9. การนิเทศการให้ความร่วมมือ ความเป็นเพื่อนร่วมงาน ความชำนาญการ และทีมงาน

Pellicer & Anderson (1995 อ้างถึงใน จิราพร สำรวย, 2561, หน้า 40) กล่าวถึง ลักษณะองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ใน 2 ประเด็น คือ 1) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเรียนการสอนนำไปสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน โดยก่อให้เกิดผลต่อการปรับปรุงการเรียนรู้อะไรของนักเรียน 2) เป็นผู้นำทางการเรียนการสอน โดยเขาแสดงทัศนคติว่าความเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนมิได้ถูกกำหนดจากฝ่ายบริหารแต่เกิดจากตัวของครูเองภายใต้การสนับสนุนของโรงเรียน

PaPagiannis (1995 อ้างถึงใน จิราพร สำรวย, 2561, หน้า 41) กล่าวถึง ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ว่ามีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งภายในโรงเรียนเองและระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) สร้างศักยภาพภาวะผู้นำในหมู่เพื่อนร่วมงาน 3) การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและองค์กรอย่างมืออาชีพ 4) เขียนและพูดอย่างมีประสิทธิภาพ 5) มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านความรู้และการจัดการเรียนการสอน 6) เป็นผู้ชี้แนะการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอน 7) มีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาตนเองและภายนอกสถานศึกษา 8) มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาโครงการและแผนงานทางการศึกษา และ 9) มีความสามารถในการฟังกล้าตัดสินใจในความขัดแย้งและมีทักษะในการอำนวยความสะดวก สอดคล้องให้กับกลุ่ม

Leithwood & Duke (1999 อ้างถึงใน จิราพร สำรวย, 2561, หน้า 42) กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในแง่คุณลักษณะ 6 ด้าน คือ 1) เป็นผู้นำการเรียนการสอน 2) เป็นผู้นำการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง 3) เป็นผู้นำการเป็นต้นแบบด้านคุณธรรม 4) เป็นผู้นำการมีส่วนร่วม 5) เป็นผู้นำการบริหารจัดการ 6) เป็นผู้นำการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

Concordia University (2013 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2557, หน้า 84) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งบทบาทความเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การบริหารหลักสูตร การกำกับติดตามแผนการสอน การจัดสรรทรัพยากร และการประเมินครูให้เป็นประจำเพื่อไปสู่การเรียนและการเติบโตของนักเรียน ทั้งนี้คุณภาพของการเรียนการสอน (Quality Of Instruction) ถือเป็นสิ่งที่มีลำดับความสำคัญสูงสุด เป็นภารกิจเกี่ยวกับการสอน การเรียนรู้ และความรู้ ซึ่งสมาชิกทุกคนในโรงเรียนควรหาโอกาสพบปะเพื่อพูดคุยกันถึงวิธีการให้การทำงานดีขึ้นและช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย องค์ประกอบทางวิชาการที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Use of Resources) รู้ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม
2. การสร้างแรงบันดาลใจ ความไว้วางใจ จูงใจและให้ครูและนักเรียนรับรู้ถึงการมีอำนาจในตนเอง
3. ทำตนเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเรียนการสอน (Serving as an Instructional Resource) ทั้งสถานการณ์ หลักสูตร การประเมินผล และยุทธศาสตร์การสอน
4. จับต้องได้และเข้าถึงได้ (Being Visible and Accessible) แสดงพฤติกรรมในทางบวก เป็นต้นแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ มุ่งมั่นในวัตถุประสงค์ เรียนรู้จากประสบการณ์ มีทักษะในการวางแผนและการสังเกต รวมทั้งทักษะในการวิจัย และการประเมินครูและนักเรียน

Weber (1996 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 26-27) ได้กล่าวถึง โมเดลของภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน เป็นมิติที่ต้องอาศัยความร่วมมือและสะท้อนความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างพันธกิจร่วมของโรงเรียนที่มีความเปิดเผย พัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมและเป้าหมายของโรงเรียน โดยบุคลากร และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม และความคาดหวังของโรงเรียน
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน มิตินี้การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ต้องสอดคล้องกับพันธกิจของโรงเรียน โดยสถานศึกษาที่เน้นการเรียนการสอนและการนิเทศสู่ห้องเรียนจะสนับสนุนครูให้มีทรัพยากรที่ต้องการ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีโอกาสที่จะประสบ

ความสำเร็จ ช่วยให้ครูใช้ข้อมูลการวิจัยที่ทันสมัยกับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดและกลวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน นั่นคือ การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักเรียน

3. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ประกอบด้วยความคาดหวังและทัศนคติของชุมชนในโรงเรียนทั้งหมด ทั้งนี้ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก โดยสื่อสารเป้าหมายของการเรียนการสอน สร้างความคาดหวังสูงจากการปฏิบัติ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย เสริมสร้างวินัยที่ชัดเจน และสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เพิ่มความผูกพันกับโรงเรียน

4. การสังเกตและปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นมิติที่ต้องเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจและยกย่องนับถือซึ่งกันและกันระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต ซึ่งสังเกตในชั้นเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์แบบมีอาชีพ นั่นคือทำให้มีการพัฒนาวิชาชีพทั้งผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต อาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ที่ดีช่วยพัฒนาบุคคลทั้งสองฝ่ายให้ได้รับข้อมูลที่ความหมายเพื่อการเติบโตในวิชาชีพ

5. การประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน มิติดีนี้สำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ผู้นำการเรียนการสอนควรเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมในการวางแผน การออกแบบ การบริหารจัดการ การวิเคราะห์และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร จากการตรวจสอบหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ครูสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการแก้ไขและการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2554 อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์, 2557, หน้า 128) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำทางวิชาการของครูไว้ว่า ในสถานศึกษาผู้นำทางวิชาการหากโดยตำแหน่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วผู้บริหารเพียงผู้เดียวไม่สามารถทำงานวิชาการซึ่งมีขอบเขตกว้างมากและเป็นหัวใจของสถานศึกษาทำให้ประสบผลสำเร็จลงได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นครูทุกคนในสถานศึกษาอาจสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการได้ที่หลากหลายดังนั้นผู้นำทางวิชาการในแนวทางใหม่เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. Visionary Leader คือ ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ผู้นำรุ่นใหม่ต้องมีวิสัยทัศน์ชัดเจนว่าจะนำพาหน่วยงานไปข้างหน้าอย่างไรโดยเฉพาะด้านหลักสูตรและการสอน

2. Charismatic Leader คือ ผู้นำที่มีบุคลิกภาพที่ทำให้ผู้อื่นรู้สึกอบอุ่นและสามารถปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆได้

3. Transactional Leader คือ ผู้นำที่สามารถเชื่อมโยงคนในกลุ่มต่าง ๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้

4. Transformational Leader คือ ผู้นำที่มีกระบวนการหรือเทคนิคในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

5. Creative and Production Leader คือ ผู้นำที่ต้องมีความคิดใหม่ ๆ และสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ขึ้นอย่างสม่ำเสมอไม่ใช่คิดตามตำราหรือตามที่ฝรั่งเขียนไว้เท่านั้น

ดังนั้น ผู้นำทางวิชาการในแนวทางใหม่เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะในระดับบุคคลที่ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ บุคลิกภาพในทางบวกกับผู้อื่น ความสามารถในการเชื่อมโยงบุคคลและงานในกลุ่ม และความสามารถออกแบบงานและสร้างสรรค์งานใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2559 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และนักรบ หมี่แสน, 2561, หน้า 384-385) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของครูผู้นำทางวิชาการควรมีลักษณะการเป็นครูที่มีความ “SMART” ซึ่งเป็นครูยุคใหม่ที่มีคุณสมบัติอันเกิดจากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย ดังนี้

1. ทักษะ (Skill) หมายถึง การมีทักษะความรู้ความสามารถ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะวิชาชีพครู ทักษะการถ่ายโอน ทักษะภาษา ทักษะด้านปริมาณและทักษะด้านการคิดวิเคราะห์

2. การจัดการ (Management) หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการ โดยการเป็นผู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถใช้ทรัพยากรอื่นหรือวิทยาการอื่น ๆ มาช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือสร้างเครือข่ายสำหรับการสอน โดยการจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบการศึกษาและลักษณะรวมพลังทุกคนเพื่อการศึกษา

3. เจตคติ (Attitude) หมายถึง เจตคติการมีจิตสำนึกของความเป็นครู ซึ่งนอกเหนือจากการสอนแล้วจะต้องประยุกต์การเรียนการสอนให้กับชุมชนด้วยช่องทางอื่น ๆ เป็นลักษณะการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

4. ทรัพยากร (Resource) หมายถึง ทรัพยากร ครูต้องมีความสามารถในการจัดหาสิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนรู้ และครูต้องสามารถชี้แนะแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน หรือครูสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลให้แก่ผู้เรียนได้ ตลอดจนครูต้องมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

5. เทคโนโลยี (Technology) หมายถึง ครูต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไอซีทีที่สามารถผสมผสานการใช้เทคโนโลยีขั้นต่ำและขั้นสูงในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ช่วยยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีแรงจูงใจ มีส่วนร่วมมีความสนใจ และการจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้และนิสัยการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้จากการสืบค้นและการสื่อสารที่ดี

พรรณอร อุฑาภาพ (2561, หน้า 208-208) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะผู้นำทางวิชาการของครูไว้ดังนี้ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ต่างก็เป็นผู้นำทางวิชาการ เพราะเป็นวิชาชีพชั้นสูง ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน ส่งผลให้มีอิสระในการจัดการศึกษาดังนั้นการเป็นผู้นำทางวิชาการ ควรมีลักษณะดังนี้

1. มีมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งคุรุสภาได้ออกข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครูและจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อเป็นแนวทางการผลิตครูและช่วยให้ครูมีความรู้และสมรรถนะ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ
2. มีความถนัดในความเป็นครู เช่น ชอบสอนและชอบให้คำปรึกษาแนะนำผู้อื่น
3. มีนิสัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทำงานเป็นทีม ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ เช่น มีความเมตตา กรุณา มีจิตใจอ่อนโยน มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ และมีความอดทนอดกลั้น
4. ลักษณะของบุคลิกภาพทางด้านร่างกาย ได้แก่ มีน้ำเสียงการพูดที่ไพเราะและเข้าใจง่าย มีอารมณ์มั่นคง มีความเข้มแข็งแต่ถ่อมตน มีกิริยามารยาทเป็นที่ยอมรับของสังคม มีการแต่งกายที่เหมาะสมกับกาลเทศะ มีลักษณะการเป็นผู้ให้ ผู้เสียสละและมีวิญญูณของความเป็นครู
5. ลักษณะของบุคลิกภาพทางด้านความรู้ความสามารถ ได้แก่
 - 5.1 มีความรู้ในเรื่องที่ดำเนินการอย่างชัดเจน
 - 5.2 มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง
 - 5.3 สามารถเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานและทำงานเป็นทีมได้
 - 5.4 สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้ทันสมัย
 - 5.5 ปรับปรุงตนเองและการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้
 - 5.5.1 มีความรู้ทางวิชาการ ทางด้านวิชาการ วิชาเฉพาะและวิชาชีพครู
 - 5.5.2 มีความรู้เรื่องความเป็นประชาธิปไตย
 - 5.5.3 รู้กฎเกณฑ์และวินัยของสังคม
 - 5.5.4 มีปฏิภาณไหวพริบดี
 - 5.5.5 เป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์และพร้อมจะเข้าใจเหตุการณ์
 - 5.5.6 เป็นผู้มีความริเริ่มสร้างสรรค์
 - 5.5.7 เป็นผู้มีการตัดสินใจปัญหาที่ดี
 - 5.5.8 เป็นผู้มีความสามารถประนีประนอมกับทุกฝ่าย
 - 5.6 ลักษณะของบุคลิกภาพในการทำงาน ได้แก่
 - 5.6.1 มีความมั่นคงในการพัฒนาการสอนและสร้างโอกาสในการพัฒนาผู้เรียนได้ทุกสถานการณ์ด้วยการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 5.6.2 มีความเชื่อว่าผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่มีหัวใจและสมอง ดังนั้นการให้ความเมตตาและความจริงใจต่อผู้เรียน ปรับการสอนและจัดบทเรียนให้สนุกแปลกใหม่และน่าสนใจ

5.6.3 มีน้ำใจกว้างและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งสามารถชี้แนะให้เห็นความเชื่อมโยงและความสำคัญในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรวมทั้งสนับสนุนในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และผลิตชิ้นงานได้

สันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 126) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้นำทางวิชาการไว้ ดังนี้

1. ใจกว้าง หมายถึง การเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่มีความเห็นต่างกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของบุคคลที่แสดงตนเองว่าเป็นผู้นำทางวิชาการ
 2. วิสัยทัศน์กว้างไกล หมายถึง ผู้นำต้องเป็นบุคคลที่มองเห็นความเป็นไปในอนาคตพร้อมทั้งเตรียมการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ควรจะเป็นตามศักยภาพของตนเอง
 3. ทักษะคติเชิงบวก หมายถึง เมื่อพบว่า มีข้อเสนอแนะบางประการที่มีอยู่ ถึงแม้ไม่เห็นด้วย แต่มีความสามารถมองประเด็นให้เป็นประเด็นทางบวกได้
 4. มีมนุษยสัมพันธ์ดี หมายถึง การเป็นบุคคลที่ทำงานร่วมกับผู้อื่น ๆ ได้ดี
 5. สร้างสรรค์ หมายถึง การมีความคิดริเริ่ม โดยมีความสามารถคิดได้ คิดเป็น และสามารถปฏิบัติได้ให้เห็นผลของความคิด สามารถสร้างจินตนาการ พร้อมทั้งพยายามแสวงหาแนวทางในการพัฒนาวิชาการ
 6. กล้าตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจจากความเป็นนามธรรมนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมแล้วประสบความสำเร็จได้อย่างชัดเจน
 7. เปิดโอกาส หมายถึง การให้เพื่อนร่วมงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับความรู้เพิ่มเติมจากตนเอง หรือสนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานได้มีโอกาสพัฒนาตนเองด้านความรู้เพิ่มเติม
- แนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ดังแสดงในตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู

องค์ประกอบ	แหล่งข้อมูล										รวม	ร้อยละ	จำนวน	องค์ประกอบที่มุ่งศึกษา
	Bossert (1998)	Hoy Anita W. and Hoy Wayne K. (2003)	Pellicer, L. O. and Anderson, L. W. (1995)	Leithwood, K., and Duke, D.L. (1999)	Papagiamis, G. J. and other. (1995)	Concordia University (2013)	Weber (1996)	ไพฑูริย์ สินดารัตน์ (2554)	สุชุม เสงี่ยมทรัพย์ (2559)	พรหมอร อุซุภาพ (2561)	สันติ บุญภิรมย์ (2557)			
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน	✓			✓		✓	✓			✓	✓	54.55	6	✓
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	100.00	11	✓
3. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก	✓	✓			✓	✓	✓			✓	✓	63.64	7	✓
4. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน	✓	✓			✓	✓	✓		✓	✓	✓	27.27	3	✓
5. การนิเทศการเรียนการสอน	✓	✓	✓			✓	✓				✓	63.64	7	✓
6. การวิจัยในชั้นเรียน						✓				✓		27.27	2	
7. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	✓	✓		✓	✓		✓			✓	✓	63.64	7	✓
8. มีมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู				✓							✓	27.27	2	✓

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ผู้วิจัยนำองค์ประกอบที่มีความสอดคล้องกันที่ความถี่ตั้งแต่ระดับ 6 มีค่าร้อยละตั้งแต่ 54.55 ขึ้นไป มาเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่จะนำไปเป็นตัวแปรในการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้แก่

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน

การกำหนดพันธกิจของโรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือและสะท้อนความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างพันธกิจร่วมของโรงเรียนที่มีความเปิดเผย พัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมและเป้าหมายของโรงเรียน โดยบุคลากร และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม และความคาดหวังของโรงเรียน (Weber, 1996 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) การกำหนดพันธกิจของโรงเรียนประกอบด้วยกรอบเป้าหมายของโรงเรียนและการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน โดยต้องทำงานร่วมกับชุมชนผู้ปกครองและบุคลากรของโรงเรียนเพื่อระบุปัญหาการเรียนการสอนเพื่อกำหนดเป้าหมายในการลงมือแก้ปัญหา (Hallinger & Joseph, 1985 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 25) มีงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนชี้ให้เห็นว่า การมีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ว จำเป็นจะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจด้วย การทำกรอบเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจต้องไม่ตั้งเป้าที่สูงจนเกินไป เป็นไปตามสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น หากดำเนินการโดยไม่มีความชัดเจนก็เหมือนการเดินทางอย่างไร้จุดหมาย (Krug, 1992 อ้างถึงใน เรวดี มนตรีพิลา, 2563, หน้า 47)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดกรอบเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจโรงเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากการสะท้อนความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความร่วมมือของผู้ปกครอง สื่อสารและสร้างความเข้าใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบได้

2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน

การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน เป็นพันธกิจที่สำคัญของโรงเรียน เน้นการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศสู่ห้องเรียน ซึ่งจะสนับสนุนครูให้มีทรัพยากรที่ต้องการเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ ช่วยให้ครูใช้ข้อมูลการวิจัยที่ทันสมัยกับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด และกลวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน นั่นคือ การเรียนรู้ที่คาดหวังของนักเรียน (Weber, 1996 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) ซึ่งการบริหารจัดการการเรียนรู้ในห้องเรียนต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน การประสานงานหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้มีการทำงานร่วมกันของคณะครูในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และการติดตามผลความก้าวหน้าของนักเรียนให้เป็นการใช้ผลการทดสอบในการกำหนดเป้าหมายประเมินหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน การวัดความก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายของโรงเรียน (Hallinger & Joseph, 1985 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 25)

การสอนจัดว่าเป็นบริการเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้นอย่างน้อยควรต้องทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอนรวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการสอนอีกด้วย การมีพื้นความรู้ที่กว้างถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรจะสามารถเป็นข้อมูลและทิศทางเกี่ยวกับวิธีการสอน ควร ใส่ใจและส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง (Krug, 1992 อ้างถึงใน เรวดี มนตรีพิลา, 2563, หน้า 47)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง การสร้าง พัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน มีความเข้าใจในเรื่องการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน

3. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก

บรรยากาศการเรียนการสอน เป็นการจัดการบรรยากาศของโรงเรียน แสดงให้เห็น คุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จ การสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับจะเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมา และมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู (Krug, 1992 อ้างถึงใน เรวดี มนตรีพิลา, 2563, หน้า 47) ซึ่งการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกเป็นการสื่อสารเป้าหมายของการเรียนการสอน สร้างความคาดหวังสูงจากการปฏิบัติ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย เสริมสร้างวินัยที่ชัดเจน และสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เพิ่มความผูกพันกับโรงเรียน (Weber, 1996 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ 1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน 2) การดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด 3) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู 4) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 5) การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และ 6) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ (Hallinger & Joseph, 1985 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 25)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก หมายถึง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดการบรรยากาศของห้องเรียนที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนออกมาใช้ในการเรียนรู้ มีสิ่งจูงใจให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้ มีสื่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอและทันสมัย เหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน

4. การนิเทศการเรียนการสอน

ครูต้องมีการปรับปรุงการสอนและการเรียนเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ปรับปรุงกลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และมีการนิเทศการให้ความร่วมมือเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน (Hoy & Hoy, 2003 อ้างถึงใน เรวดี มนตรีพิลา, 2563, หน้า 46) ในการนิเทศ

การสอน ผู้นิเทศมีบทบาทสำคัญและถือว่าเป็นวิธีในการพัฒนาครูตามสภาพปัญหาที่เป็นจริง ต้องให้โอกาสผู้รับการนิเทศ ได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูรายบุคคล ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Krug, 1992 อ้างถึงใน เรวดี มนตรีพิลา, 2563, หน้า 47) การสังเกตและปรับปรุงการเรียนการสอน ต้องเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจและยกย่องนับถือซึ่งกันและกันระหว่างผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต ซึ่งสังเกตในชั้นเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์แบบมืออาชีพนั่นคือทำให้มีการพัฒนาวิชาชีพทั้งผู้สังเกตและผู้ถูกสังเกต อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ที่ดีช่วยพัฒนาบุคคลทั้งสองฝ่ายให้ได้รับข้อมูลที่ความหมายเพื่อการเติบโตในวิชาชีพ (Weber, 1996 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง การให้คำแนะนำช่วยเหลือ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจและยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยพัฒนาบุคคลทั้งสองฝ่ายให้ได้รับข้อมูลที่ดีและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

5. การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรแล้วทำการวิเคราะห์เพื่อวินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยของตัวหลักสูตรการบริหารหลักสูตรอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการของหลักสูตรระหว่างการใช้หลักสูตรเพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตรด้านผลิตและผลลัพธ์ของหลักสูตรว่าบรรลุจุดมุ่งหมายเพียงใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีความทันสมัยทางวิชาการทางการเปลี่ยนแปลงของโลกและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม (ศิริชัย กาญจนวาสี, ม.ป.ป.) ผู้นำการเรียนการสอนควรเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมในการวางแผน การออกแบบ การบริหารจัดการ การวิเคราะห์และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร จากการตรวจสอบหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ครูสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการแก้ไขและการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ (Weber, 1996 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) การประเมินผลการใช้หลักสูตรควรเน้นที่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะหลักสูตรจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ การประเมินคุณภาพผู้เรียนควรมีความครอบคลุมในทุกมิติของการเรียนรู้ และเป็นการประเมินอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง รวมทั้งใช้เครื่องมือการประเมินที่มีคุณภาพสามารถสะท้อนข้อมูลคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน และมีการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2552, หน้า 473)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การวางแผน ออกแบบ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์วินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยของหลักสูตรและประเมินประสิทธิผล ของหลักสูตร การประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ใช้เครื่องมือการประเมินที่มีคุณภาพและ การวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความทันสมัยทางวิชาการ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ประวัติความเป็นมาโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งหน่วยทดลองสอนคนหูหนวกเป็นครั้งแรกในประเทศไทยขึ้น เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2494 ซึ่งตรงกับวันฉลองครบรอบปีแห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ขององค์การสหประชาชาติโดยใช้ห้องเรียนของโรงเรียนเทศบาล 17 วัดโสมนัสสวรวิหาร พระนคร เป็นที่ทำการโดยจัดตั้งหน่วยทดลองสอนเยาวชนหูหนวก 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 5 คน โดยมี ม.ร.ว.เสริมศรี เกษมศรี ซึ่งสำเร็จการศึกษาด้านการสอนคนหูหนวก จากประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นครูผู้สอนคนแรก ต่อมาได้ขยายรับนักเรียนเพิ่มขึ้น แต่ยังคงอาศัยห้องเรียนของโรงเรียนวัดโสมนัส ทดลองสอนอยู่

พ.ศ. 2495 ได้มีการจัดตั้ง “กองการศึกษาพิเศษ” สังกัดกรมสามัญศึกษา และได้มีการจัดตั้ง “มูลนิธิเศรษฐเสถียร” ขึ้น ในปีเดียวกันนี้คุณหญิงโตะ นรเนติปัญชากิจ (โชติเสถียร) ได้บริจาคสินทรัพย์อันประกอบไปด้วย เนื้อที่ 5 ไร่เศษ บ้านสองชั้น 1 หลัง และเงินสดอีกจำนวนหนึ่ง ให้กับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งเป็นโรงเรียนสอนคนหูหนวกขึ้น

พ.ศ. 2496 เปลี่ยนชื่อมูลนิธิจากเดิม “มูลนิธิเศรษฐเสถียร” เป็น “มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวก” แทนซึ่งมูลนิธิฯ ได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ เปิด “โรงเรียนสอนคนหูหนวกดุสิต” ขึ้น ในวันที่ 10 ธันวาคม 2496 โดยมี ม.ร.ว. เสริมศรี เกษมศรี ซึ่งเป็นผู้ริเริ่ม และดำรงตำแหน่งเป็นครูใหญ่ คนแรก รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง โดยใช้ที่ดินของ “คุณหญิงโตะ นรเนติปัญชากิจ (โชติเสถียร)” ปัจจุบันโรงเรียนเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนเศรษฐเสถียร” ตามนามสกุลของคุณหญิงโตะ และสามี (เศรษฐบุตรโชติเสถียร) เป็นโรงเรียนสหศึกษา รับทั้งประจำ และไปกลับ

และในปี พ.ศ. 2507 “สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ” ได้โปรดเกล้าฯ ทรงรับ มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวก ไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ มูลนิธิจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์”

พ.ศ. 2501 เนื่องจากปริมาณนักเรียนหูหนวกได้เพิ่มขึ้นทุกปี กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้ง โรงเรียนสอนคนหูหนวกทุ่งมหาเมฆ (เปิดสอน พ.ศ. 2504) และได้เปิดโรงเรียนเพิ่มขึ้นที่จังหวัด

ขอนแก่น ดาก สงขลาเชียงใหม่ ชลบุรี นนทบุรี และชุมพร ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนสอนคนหูหนวกเป็นโรงเรียนโสตศึกษา

พ.ศ. 2507 “สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ” ได้โปรดเกล้าฯ ทรงรับมูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวก ไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ มูลนิธิจึงเปลี่ยนชื่อเป็น “นิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชานุเคราะห์” จึงได้ย้ายจากหน่วยทดลองสอนที่โรงเรียนวัดโสมนัสมาอยู่ในที่ดินบริเวณดังกล่าว โดยมีจำนวนนักเรียน 43 คน ครู 7 คน ให้ชื่อโรงเรียนสอนคนหูหนวกแห่งแรกว่า โรงเรียนสอนคนหูหนวกดุสิต ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเศรษฐเสถียร

พ.ศ. 2511 จัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ. 2521 เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดขอนแก่น

พ.ศ. 2512-2516 กรมการฝึกหัดครูอนุมัติการจัดตั้ง ศูนย์ทดลองสอนเด็กหูพิการชั้นเด็กเล็กขึ้นในวิทยาลัยครูสวนดุสิต พร้อมทั้งเปิดสอนวิชาการศึกษาพิเศษในระดับปริญญา ได้จัดให้เด็กอนุบาลปกติเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กอนุบาลหูตึงซึ่งนับว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนร่วม แบบหนึ่งๆที่เรียกว่า Reversed Integration จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2516 จึงได้ส่งเด็กหูตึงเข้าเรียนร่วมในระดับชั้นประถมศึกษา ณ โรงเรียนพญาไท

พ.ศ. 2513 จัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกตาก จังหวัดตาก และในปี พ.ศ. 2521 เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดตาก

พ.ศ. 2517 จัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกสงขลา ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา

หลังจากที่มีการจัดตั้งโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กหูหนวกขึ้น จึงพบว่า มีเด็กหูตึงซึ่งยังไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม และเด็กเหล่านี้ไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กหูหนวกได้ เพราะใช้วิธีการฝึกพูด และการบำบัดที่แตกต่างกัน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กหูตึงขึ้น 2 แห่ง คือ 1) โรงเรียนโสตศึกษาชลบุรี จังหวัดชลบุรี เปิดทำการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 รับเด็กพิการทางหูที่มีระดับการได้ยินไม่เกิน 85 เดซิเบล (dB) ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน และมีระดับเขาวนปัญญาปกติโดยรับจากนักเรียนทุกภาคของประเทศไทย เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) โรงเรียนโสตศึกษาวัดจำปา กรุงเทพมหานคร เปิดทำการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2522 โรงเรียนนี้ รับเด็กพิการทางหูที่มีระดับการได้ยินไม่เกิน 85 เดซิเบล (dB) และมีความพิการซ้ำซ้อน คือ มีระดับสติปัญญาค่อนข้างอ่อน (I.Q. 50 - 85) เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนสำหรับเด็กหูตึงที่จังหวัดเชียงใหม่ คือ โรงเรียนอนุสารสุนทร ซึ่งปี พ.ศ. 2524 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับโอนมาจากมูลนิธิอนุสารสุนทรจังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ. 2517 จัดการศึกษาให้เด็กหูตึงเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนพญาไท และในปี พ.ศ.2521 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ นอกจากนั้นยังได้ขยายการดำเนินงานออกไปยังส่วนภูมิภาคโดยจัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกในส่วนภูมิภาคเพิ่มขึ้นอีก

พ.ศ. 2521 กระทรวงศึกษาธิการ ได้เปลี่ยนชื่อ “โรงเรียนสอนคนหูหนวก” เป็น “โรงเรียนโสตศึกษา” และระบุสถานที่ต่อท้าย เช่น โรงเรียนโสตศึกษาขอนแก่น

พ.ศ. 2524 จัดการศึกษาให้เด็กหูตึงเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์

พ.ศ. 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เรียนร่วมในโรงเรียนในสังกัด และดำเนินการครบทุกจังหวัดในปี พ.ศ.2538

พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการทุกประเภทเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดให้มีระบบบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

พ.ศ. 2551 ประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ซึ่งเป็นกฎหมายด้านการศึกษาสำหรับคนพิการขึ้นเป็นฉบับแรกของประเทศไทย

พ.ศ. 2553 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เปิดตัวระบบบริการล่ามภาษามือสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน ครั้งแรกในประเทศไทย อำนวยความสะดวกให้ผู้พิการทางการได้ยินสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิประโยชน์และบริการทางสังคมต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง พร้อมร่วมมือกับเครือข่ายภาครัฐ-เอกชน และองค์กรคนพิการ ขยายบริการให้ครอบคลุมทุกจังหวัด โดยส่งเสริมให้ล่ามภาษามือทั่วประเทศมาดำเนินการจดทะเบียนล่ามภาษามือครั้งแรกในประเทศไทย (เกยุร วงศ์ก้อม, 2553, หน้า 28-29)

วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 โดยมีภารกิจในการสนับสนุน ส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสผ่านการให้บริการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ มีทักษะชีวิตที่ดีสามารถพึ่งตนเองได้ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี มีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีวิสัยทัศน์ คือ คนพิการและเด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียมและมีคุณภาพ พร้อมก้าวสู่สากลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีพันธกิจ ดังนี้

1. เสริมสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม ด้วยระบบและรูปแบบ การจัดการศึกษาที่หลากหลาย

2. ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

3. ส่งเสริม สนับสนุน ให้องค์กรและ สถานศึกษานำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ส่งเสริม สนับสนุน ให้องค์กรและ สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา

5. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ทักษะ และ ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายและ ยุทธศาสตร์ของชาติในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส ในสถานศึกษา 3 ประเภท ได้แก่

1. ศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ และให้บริการเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังที่รับการรักษาในโรงพยาบาล รวมทั้ง สนับสนุนส่งเสริม การจัดการเรียนรวม พร้อมทั้งห้องเรียนคู่ขนานสำหรับเด็กออทิสติกกับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานอกจากนั้นยังส่งเสริมการจัดการศึกษาอีกหลายรูปแบบ อาทิ ศูนย์การเรียนเฉพาะ ความพิการ ฯลฯ

2. โรงเรียนการศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบประจำให้กับนักเรียนพิการ ที่มีความพิการรุนแรงที่ไม่สามารถเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปได้

3. โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบประจำ-ไปกลับ ให้กับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาที่อยู่ในสภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ (สำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ, 2564, หน้า 4)

โรงเรียนโสตศึกษา จัดอยู่ในกลุ่มโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีทั้งหมด 21 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ (จังหวัดกรุงเทพฯ) 2) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี 3) โรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดขอนแก่น 4) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชลบุรี 5) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชัยภูมิ 6) โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดตาก 7) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม 8) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช 9) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี 10) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี 11) โรงเรียน โสตศึกษาจังหวัดพังงา 12) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดมุกดาหาร 13) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด 14) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา 15) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสุรินทร์ 16) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัด อุตรดิตถ์ 17) โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ 18) โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ (จังหวัด กรุงเทพฯ) 19) โรงเรียนโสตศึกษาปาล์ม (จังหวัดลพบุรี) 20) โรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร (จังหวัดเชียงใหม่) 21) โรงเรียนโสตศึกษาเทพรัตน์ (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์) และเป็นโรงเรียน

โสตศึกษา ที่ตั้งอยู่ในภาคกลางจำนวน 6 โรงเรียน โดยแต่ละโรงเรียนมีสถานที่ตั้ง ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2567)

1. โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ เลขที่ 137 ถนนพระราม 5 แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
2. โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ถนนอำเภอเมือง-บ้านนายม ต.บ้านโตก อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 67000
3. โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม เลขที่ 69 ตำบลวัดแค อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม 73120
4. โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี เลขที่ 17/20 หมู่ 2 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ต.โสนลอย อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี 11110
5. โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ เลขที่ 55/1 ถนนอาคารสงเคราะห์ สาย 2 แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
6. โรงเรียนโสตศึกษาปาลเลศ ต.บางกระพี้ อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี 15110

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พรชัย ธนปารมีกุล (2555) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การอบรม พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน 2) เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า ครูที่มีตำแหน่ง ต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยจำแนกตาม ประสบการณ์การอบรม พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การอบรมต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวม

ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ชนิษฐา สุขทิพย์ (2559) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสทวิทยาเขตทุ่งใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสทวิทยาเขตทุ่งใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์ในการสอน และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา ที่ออกแบบโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาควรนำไปใช้เพื่อบูรณาการองค์ความรู้ ให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและสังคม ครูควรได้รับการอบรม อย่างสม่ำเสมอให้สามารถใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนและ ควรได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับงบประมาณ และผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศ ติดตาม และช่วย แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู โดยอาศัยการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้มีกลวิธีการสอนทันสมัย และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม พร้อมทั้งให้ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใน การจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูแบบชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ

นริรัตน์ เทศกาล (2560) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสทวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสทวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสทวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสทวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ยกเว้นด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสทวิทยาเขตสตาร์บุษจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการกำหนดวิชาการของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จิราพร สำรวย (2561) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ได้ดังนี้ 1.1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 1.2) ด้านการสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน 1.3) ด้านการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และ 1.4) ด้านการออกแบบและการใช้สื่อการสอน ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จากการทดสอบ t-test พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการศึกษาแนวภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 สรุปได้ 5 แนวทาง คือ 3.1) ควรมีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า หรือปฏิบัติงานตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดข้อค้นพบใหม่หรือเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่ศึกษา 3.2) ควรมีการวิจัยและประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญหรือกลุ่มเพื่อนครู โดยเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 3.3) ควรมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ทั้งอารมณ์จิตใจ โกรธ เศร้า หรือหงุดหงิด 3.4) ควรปฏิบัติตามหลักคำสอนและการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา และ 3.5) ครูควรใส่ใจต่อผู้เรียนทั้งในด้านสังคม อารมณ์และสติปัญญาด้วยการแสดงออกถึงการฟัง การมีกิจกรรมร่วม ความเข้าใจและการตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง

เรวดี มนตรีพิลา (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีองค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ 2) การบริหารจัดการหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ 3) การพัฒนาผู้เรียน 4) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 5) การพัฒนาวิชาชีพ 6) การสร้างทีมร่วมมือ และ 7) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ชุดฝึกอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 7 หน่วยการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม 21 ชั่วโมง และผลการประเมินจากการนำชุดฝึกอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ผลการประเมินระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานโดยการประเมินตนเอง ประเมินโดยผู้บังคับบัญชา และประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน ก่อนการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการพัฒนามีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมระหว่าง

ฝึกอบรมของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยรวม ในระดับมาก ผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างฝึกอบรมของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยรวม ในระดับมาก

รชยา เรือนสอน (2564) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในโรงเรียนเทศบาล 1 (ป่าแดด) พบว่า ภาวะผู้นำทางด้านวิชาการของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 (ป่าแดด) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .635) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านการสร้างเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .546) รองลงมา คือ ด้านการนิเทศ กำกับ และติดตามผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .690) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .619) และน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาครู และบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = .688) และจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ก็มีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ทั้ง 4 ด้าน คือ 1.ด้านการสร้างเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ 2. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามผล 3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

4. ด้านการพัฒนาครู และบุคลากรนั้น ต้องมีการร่วมกันประชุมวางแผน เพื่อเขียนแผนงาน การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินผลในแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน ผ่านกระบวนการ PLC หรือเทคนิค SWOT Analysis โดยเน้นถึงการพัฒนาทางวิชาการของผู้เรียนเป็นหลัก

กัญญารัตน์ แกรุ่น (2562) วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, SD = 0.46) และความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, SD = 0.65) 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ชื่อรูปแบบ ส่วนที่ 2 หลักการและเหตุผล ส่วนที่ 3 วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 4 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 5 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์ 3) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และ 5) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ และส่วนที่ 6 แนวทางการดำเนินการและเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ และ 3) การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า มีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ และนำไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทุกส่วน

งานวิจัยต่างประเทศ

Ismail et al. (2018) วิจัยเรื่อง ความเป็นผู้นำด้านการสอนและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูตลอดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า ระดับความเป็นผู้นำในการสอนของผู้นำอยู่ในระดับมาก ($M=3.94$, $SD=.55$) และระดับสมรรถนะในการทำงานของครูอยู่ในระดับสูงมาก ($M=4.23$, $SD=.41$) ผลการวิจัยยังเผยให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่มียสำคัญอย่างมากระหว่างความเป็นผู้นำในการสอนของผู้นำโรงเรียนกับสมรรถนะในการทำงานของครู ($r = 956$, $P = .000$) ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นอีกว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญโดยเฉลี่ย ($r = 397$, $P = .000$) ระหว่างภาวะผู้นำในการสอนของผู้นำโรงเรียนของความรู้ของครู และความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีความสัมพันธ์อ่อนแอแต่มีนัยสำคัญ ($r = 345$, $p = .000$) ระหว่างภาวะผู้นำทางการสอนของผู้นำโรงเรียนและทักษะของครู การศึกษานี้แนะนำให้ผู้นำโรงเรียนนำความเป็นผู้นำด้านการสอนมาใช้ในการปฏิบัติงานของตน เพื่อปรับปรุงสมรรถนะในการทำงานของครู

Vu Thi Mai Huaong (2019) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กับนวัตกรรมการศึกษาทั่วไปของเวียดนาม พบว่า ความเป็นผู้นำในการสอนเกิดขึ้นโดยตรงจากภายนอก เช่น “ระดับความเป็นอิสระของโรงเรียนในกิจกรรมการเรียนการสอน” “ความตระหนักรู้ของผู้จัดการและครูเกี่ยวกับการเป็นผู้นำกิจกรรมการสอน” และ “นวัตกรรมทางการศึกษา” ปัจจัยจากภายใน เช่น “ระบบของเอกสารชี้แนะระดับผู้บริหารกิจกรรมการสอน” “เงื่อนไขของสิ่งอำนวยความสะดวก” และ “ระดับการฝึกอบรมของผู้อำนวยการ” ผู้อำนวยการควรตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของบริษัท และการปรับปรุงความรับผิดชอบร่วมกันของครูและความร่วมมือในการตัดสินใจของโรงเรียน ดังนั้น รัฐบาลเวียดนามควรตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีประเด็นเชิงบวกมากมายที่มีความสามารถเป็นผู้นำในการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อปรับปรุงวัฒนธรรมการสอนและการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมของเวียดนาม

Vecaldo (2019) วิจัยเรื่อง ความเป็นผู้นำด้านการสอนของครูเตรียมรับราชการชาวฟิลิปปินส์ พบว่า ในบริบทของการศึกษาของครู มีการเรียกร้องให้ให้ความสนใจกับการเตรียมครูก่อนวัยเรียนสำหรับบทบาทผู้นำด้านการสอนที่จำเป็นในการปฏิรูปโรงเรียนต่างในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการบูรณาการความเป็นผู้นำด้านการสอนค่อนข้างใหม่ ในหลักสูตรการศึกษาของครูฟิลิปปินส์ จึงยังขาดแคลนการวิจัยควบคู่ไปกับแง่มุมนี้ ด้วยความต้องการที่เพิ่มขึ้นสำหรับการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาครู (TEIs) การศึกษาเชิงสำรวจนี้ จึงได้ดำเนินการ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสำรวจความเชื่อในการเป็นผู้นำด้านการสอนของครูเตรียมรับราชการชาวฟิลิปปินส์ ครูก่อนวัยเรียนที่สำเร็จการศึกษาสิบสอง(12) คนจาก

มหาวิทยาลัยของรัฐในจังหวัดคากายัน ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นผู้เข้าร่วมการศึกษาที่มีการวิเคราะห์ มุมมอง ข้อมูลเชิงลึก และเรื่องเล่าตามหัวข้อ ผลการศึกษาเผยให้เห็นว่าครูก่อนวัยเรียนเชื่อว่ มีการแบ่งปันความเป็นผู้นำในการสอน เน้นการเรียนรู้ การสนทนา ขับเคลื่อนการบริการ และการ แสวงหาความเท่าเทียม สิ่งเหล่านี้ทำให้การยืนยันลึกซึ้งยิ่งขึ้นว่าการเข้าใจความเชื่อในการเป็นผู้นำใน การสอนของครูก่อนวัยเรียน จะส่งเสริมการแทรกแซงทางการสอนที่สามารถเพิ่มศักยภาพให้กับพวก เขา และสนับสนุนกรอบความเป็นผู้นำในการสอนที่ใช้ได้จริง ไม่เพียงแต่ในบริบทของฟิลิปปินส์เท่านั้น ในภูมิภาคอาเซียนเช่นกัน

Francis (2012) วิจัยเรื่อง ศึกษาความเป็นผู้นำด้านความสามารถทางวิชาการของครู โดยมี วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความเป็นผู้นำของครูในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ด้านความรู้ทางวิชาการของเพื่อนร่วมวิชาชีพตามหลักการของศตวรรษที่ 21 โดยมีวิธีการศึกษา คือ ให้ครูในนิวยอร์กจำนวนหกคน ได้แบ่งปันประสบการณ์ผ่านการเขียนบทสัมภาษณ์สองบท ผู้เข้าร่วม เล่าประสบการณ์ที่กำหนดใน 3 กรอบ คือ เรื่องของการสำนึกความรับผิดชอบ ความผูกพันองค์กร และความเสื่อมถอยขององค์กร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการเป็นผู้นำ ของครู ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน 2) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทาง วิชาชีพ และ 3) ปัจจัยด้านการสนับสนุนการสอนที่เกี่ยวข้องกับสังคม

Rehbock (2020) วิจัยเรื่อง ความเป็นผู้นำทางวิชาการ: ความท้าทายและโอกาสสำหรับ ผู้นำและการพัฒนาความเป็นผู้นำในระดับอุดมศึกษา พบว่า ความสำคัญของความเป็นผู้นำทาง วิชาการนั้นเพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเป็นผู้นำทางวิชาการมีความซับซ้อนมากกว่าในบริบท ขององค์กรอย่างมาก เนื่องจากประกอบไปด้วยบทบาทผู้นำอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (ความเป็นผู้นำด้านการบริหารและการวิจัย) ในขณะที่ระบบขาดการจ้างงานที่มั่นคงและจำกัดมาก ผู้นำจำเป็นต้องจัดการความเป็นอิสระและการเปลี่ยนแปลงในขณะที่ยืดหยุ่นกับความไม่มั่นคงใน หลายระดับ ความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นของอาจารย์และความซับซ้อนของอาชีพของพวกเขาทำให้เกิด คำถามสำคัญว่าพวกเขาจะสามารถสร้างสมดุลและบูรณาการบทบาทที่แตกต่างกันได้อย่างไร และ พวกเขาจะตอบสนองต่อความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร จนถึงปัจจุบัน การวิจัยเกี่ยวกับการ พัฒนาความเป็นผู้นำในระดับอุดมศึกษายังมีน้อย วิจัยนี้จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ แนวทางที่เป็นระบบ และองค์รวมในระดับบุคคลและองค์กรจะไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อประสิทธิภาพของผู้นำทาง วิชาการเท่านั้น แต่ยังมีส่วนสนับสนุนต่อความสำเร็จโดยรวมของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคปัจจุบันมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก ครูมีบทบาทสำคัญใน การกำหนดอนาคตเยาวชนของประเทศ เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชา ความรู้ จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาและพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งหากครุมีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นักเรียนได้รับการพัฒนา มีความสามารถและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีสมรรถภาพการแข่งขันกับนานาชาติได้ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก 4) การนิเทศการเรียนการสอน 5) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ดังกล่าวต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา มีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ และโรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศจังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งหมด 270 คน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ และโรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศจังหวัดนนทบุรี ปีการศึกษา 2567 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สุทธนู ศรีไสย์, 2551, หน้า 132-133) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 159 คน เพื่อให้ข้อมูลเกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 163 คน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified

Random Sampling) หลังจากนั้นคัดเลือกครูของแต่ละโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก มีรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์	38	22
โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์	43	25
โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม	47	28
โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี	50	32
โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ	44	27
โรงเรียนโสตศึกษาปานเล็ค	48	29
รวม	270	163

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สร้างขึ้นโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ใน 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียน

การสอน จำนวน 8 ข้อ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก จำนวน 9 ข้อ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 6 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์ และสร้างแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence, IOC) ของแบบสอบถาม โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาเป็นข้อคำถาม ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามสูงกว่า 0.50 ขึ้นไปทุกข้อความ จากจำนวน 34 ข้อ
4. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จำนวน 30 คน จากโรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยมีเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .98
6. นำเสนอผลการทดลองใช้ (Try Out) ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง
2. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งแนบ QR Code แบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Google Form ถึงผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 163 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน วิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121)
 - คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด
 - คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมาก
 - คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับปานกลาง
 - คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อย
 - คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบที (t-test) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หรือ F-test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงได้ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน
โสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจ
ของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ
การเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และ
เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับ
การศึกษา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution (F-test)
SS	แทน	ผลบวกของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
df	แทน	ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
p-value	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธ สมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน
และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาความถี่ และค่าร้อยละ แสดงในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	40	24.54
1.2 หญิง	123	75.46
รวม	163	100.00
2. ประสบการณ์ทำงาน		
2.1 น้อยกว่า 5 ปี	34	20.86
2.1 ระหว่าง 5 – 10 ปี	56	34.36
2.1 มากกว่า 10 ปี	73	44.79
รวม	163	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรี	104	63.80
3.2 ปริญญาโทและสูงกว่า	59	36.20
รวม	163	100.00

จากตาราง 3 แสดงว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 163 คน จำแนกตาม
เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 75.46 และ
เพศชาย จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 24.54 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ
44.79 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5 – 10 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ

34.36 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 20.86 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 63.80 และระดับปริญญาโทและสูงกว่า จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 4-9

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	n=163		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	4.19	.50	มาก
2.	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน	4.34	.52	มาก
3.	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก	4.45	.52	มาก
4.	ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	4.16	.59	มาก
5.	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	4.13	.50	มาก
รวมเฉลี่ย		4.25	.46	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน
โสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์
และพันธกิจของโรงเรียน เป็นรายชื่อ

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	n=163		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ท่านร่วมคิด วิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	4.17	.52	มาก
2.	ท่านร่วมระบุงบปัญหาการเรียนการสอนเพื่อกำหนดกรอบเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	4.27	.57	มาก
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลทีวิเคราะห์ได้ ไปกำหนดกรอบเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	4.17	.58	มาก
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบระยะเวลาในการบรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน	4.12	.55	มาก
5.	ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	4.31	.56	มาก
6.	ท่านประชุมชี้แจงเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ไปยังผู้ปกครองและนักเรียน	4.10	.56	มาก
รวมเฉลี่ย		4.19	.50	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .50) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน
โสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการบริหารจัดการ
หลักสูตรและการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	n=163		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ท่านเป็นผู้ริเริ่มในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	4.11	.58	มาก
2.	ท่านให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนครูในการจัดการเรียนการสอน	4.27	.59	มาก
3.	ท่านสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และกำหนดเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร	4.38	.58	มาก
4.	ท่านวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับหลักสูตรและออกแบบกิจกรรม สอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน	4.39	.58	มาก
5.	ท่านคิดริเริ่ม จัดทำเอกสาร สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้	4.38	.58	มาก
6.	ท่านสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน	4.28	.55	มาก
7.	ท่านประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง และสอดคล้องกับหลักสูตร	4.45	.59	มาก
8.	ท่านนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนต่อไป	4.44	.59	มาก
รวมเฉลี่ย		4.34	.52	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = .52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก เป็นรายข้อ

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	n=163		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ท่านจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	4.51	.59	มากที่สุด
2.	ท่านจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและ/หรือจูงใจให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้	4.44	.57	มาก
3.	ท่านสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอ ทันสมัย เหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน	4.31	.61	มาก
4.	ท่านสามารถให้คำแนะนำเพื่อนครูเกี่ยวกับการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอ ทันสมัย เหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียนได้	4.44	.65	มาก
5.	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน	4.50	.57	มาก
6.	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนใช้สื่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า	4.48	.58	มาก
7.	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนอย่างคุ้มค่าและปลอดภัย	4.47	.58	มาก
8.	ท่านพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศในห้องเรียนอยู่เสมอ	4.49	.59	มาก
9.	ท่านชักนำเพื่อนครูให้มีการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศในห้องเรียน	4.41	.59	มาก
รวมเฉลี่ย		4.45	.52	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน เป็นรายข้อ

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	n=163		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ท่านทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน และปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ของเพื่อนครู	4.09	.59	มากที่สุด
2.	ในฐานะผู้นิเทศ ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่ไว้วางใจ และเป็นที่ยกย่องนับถือซึ่งกันและกันของเพื่อนครู	4.09	.63	มาก
3.	ท่านสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการจัดการเรียนรู้แก่เพื่อนครู	4.28	.70	มาก
4.	ท่านยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน และปรับปรุง การจัดการเรียนรู้	4.16	.74	มาก
5.	ท่านเป็นผู้นำเพื่อนครู ประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้	4.16	.71	มาก
รวมเฉลี่ย		4.16	.59	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1. อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน
โสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการปรับปรุงและ
พัฒนาหลักสูตร เป็นรายชื่อ

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	n=163		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.17	.58	มาก
2.	ท่านวางแผน ออกแบบและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	4.11	.52	มาก
3.	ท่านวิเคราะห์วินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตรกลุ่มสาระ	4.20	.58	มาก
4.	ท่านเป็นผู้นำในการประเมินผลการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระ	4.06	.57	มาก
5.	ท่านเป็นผู้นำเพื่อนครูในกลุ่มสาระวิเคราะห์ผล การประเมินการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระ	4.11	.52	มาก
6.	ท่านนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระให้เหมาะสมกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลก และตอบสนองต่อความต้องการของสังคม	4.12	.51	มาก
รวมเฉลี่ย		4.13	.50	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$,
S.D. = .50) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ และ ระดับการศึกษา
วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) หรือ F-Test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติจึงได้ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังแสดง
ในตาราง 10-12

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	เพศ				t	p-value
		ชาย (n = 40)		หญิง (n = 123)			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	4.36	.40	4.13	.52	2.515*	.007
2.	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการเรียนการสอน	4.37	.41	4.33	.56	0.491	.313
3.	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนรู้เชิงบวก	4.64	.45	4.39	.53	2.681*	.004
4.	ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	4.27	.60	4.12	.59	1.408	.081
5.	ด้านการปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตร	4.14	.40	4.12	.53	0.180	.429
	รวมเฉลี่ย	4.35	.39	4.22	.47	1.644	.051

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับ
การศึกษา

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับการศึกษา				t	p-value
		ปริญญาตรี (n = 104)		ปริญญาโทและสูงกว่า (n = 59)			
		$\bar{X}$	S.D.	อ	S.D.		
1.	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	4.02	.44	4.49	.46	6.334*	.001
2.	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการเรียนการสอน	4.22	.51	4.55	.49	3.991*	.001
3.	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนรู้เชิงบวก	4.36	.57	4.61	.37	3.462*	.001
4.	ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	3.97	.58	4.49	.46	6.014*	.001
5.	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	4.00	.49	4.35	.45	4.639*	.001
รวมเฉลี่ย		4.11	.45	4.50	.36	5.628*	.001

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทและสูงกว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและ
ในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์
ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ		แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	p-value
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	7.28	2	3.64	17.47*	.001	
	ภายในกลุ่ม	33.34	160	.208			
	รวม	40.62	162				
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	7.45	2	3.72	16.02*	.001	
	ภายในกลุ่ม	37.18	160	.23			
	รวม	44.62	162				
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการ เรียนรู้เชิงบวก	ระหว่างกลุ่ม	10.05	2	5.02	23.47*	.001	
	ภายในกลุ่ม	34.25	160	.21			
	รวม	44.29	162				
4. ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	17.87	2	8.94	36.73*	.001	
	ภายในกลุ่ม	38.93	160	.24			
	รวม	56.80	162				
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	8.73	2	4.37	21.65*	.001	
	ภายในกลุ่ม	32.26	160	.20			
	รวม	40.99	162				
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	9.85	2	4.92	32.60*	.001	
	ภายในกลุ่ม	24.16	160	.15			
	รวม	34.01	162				

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำการทดสอบ

ผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังแสดงในตาราง 13-18

ตาราง 13 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการทำงาน	$\bar{x}$	ผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม		
		น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		3.82	4.22	4.47
น้อยกว่า 5 ปี	3.82			
ระหว่าง 5-10 ปี	4.22	.40*		
มากกว่า 10 ปี	4.47	.65*	.25*	

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า ครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 14 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน
โสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์
และพันธกิจของโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการทำงาน	$\bar{X}$	ผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม		
		น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		3.85	4.12	4.40
น้อยกว่า 5 ปี	3.85			
ระหว่าง 5-10 ปี	4.12	.27*		
มากกว่า 10 ปี	4.40	.55*	.28*	

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า ครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 15 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน
โสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการบริหารจัดการ
หลักสูตรและการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการทำงาน	$\bar{X}$	ผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม		
		น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		3.99	4.29	4.54
น้อยกว่า 5 ปี	3.99			
ระหว่าง 5-10 ปี	4.29	.30*		
มากกว่า 10 ปี	4.54	.55*	.25*	

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า ครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 16 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการทำงาน	$\bar{X}$	ผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม		
		น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		3.99	4.47	4.65
น้อยกว่า 5 ปี	3.99			
ระหว่าง 5-10 ปี	4.47	.48*		
มากกว่า 10 ปี	4.65	.66*		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า ครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 17 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน
โสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการนิเทศการเรียน
การสอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการทำงาน	$\bar{X}$	ผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม		
		น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		3.59	4.10	4.46
น้อยกว่า 5 ปี	3.59			
ระหว่าง 5-10 ปี	4.10	.51*		
มากกว่า 10 ปี	4.46	.87*	.36*	

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า ครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการเรียนการสอน แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการเรียนการสอน แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 18 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียน
โสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการปรับปรุงและ
พัฒนาหลักสูตร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายคู่

ประสบการณ์ ในการทำงาน	$\bar{X}$	ผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม		
		น้อยกว่า 5 ปี	ระหว่าง 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		3.71	4.12	4.32
น้อยกว่า 5 ปี	3.71			
ระหว่าง 5-10 ปี	4.12	.41*		
มากกว่า 10 ปี	4.32	.61*	.20*	

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า ครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาควิชา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ และโรงเรียนโสตศึกษาปานเล็ค ปีการศึกษา 2567 จำนวน 159 คน เพื่อให้ข้อมูลเกิดความน่าเชื่อมั่นมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 163 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ใน 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 34 ข้อ แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบที (t-test) และการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) หรือ F-Test เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สรุปได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

และการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

2.1 ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

2.2 ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทและสูงกว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทิศทางของสถานศึกษาผ่านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา โดยใช้หลักการ SWOT Analysis ร่วมกับฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจร่วมกับผู้บริหาร เช่น การเปิดโอกาสให้ครูเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา การจัดอบรมให้ความรู้ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูคิดวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ทำให้ครูมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน และสามารถนำไปปรับใช้ในห้องเรียนได้จริง อีกทั้งยังร่วมระบุนปัญหาการเรียนการสอน นำไปสู่การกำหนดกรอบเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของหลักสูตรรายวิชาและมองเห็นเป้าหมายการเรียนรู้

ของผู้เรียนในระยะยาวและยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียน มีความบกพร่องทางการได้ยินให้ดีขึ้น ดังที่ Hallinger & Joseph (1985 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 25) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดพันธกิจของโรงเรียนประกอบด้วยกรอบเป้าหมายของโรงเรียนและการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ต้องทำงานร่วมกับชุมชนผู้ปกครองและบุคลากรของโรงเรียน นำไปสู่การระบุปัญหาการเรียนการสอน กำหนดเป้าหมายในการลงมือแก้ปัญหา ในชั้นเรียนโดยผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรูญ บุญธรรม และคณะ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูส่วนหนึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มในการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ซึ่งในบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา การจัดการเรียนการสอนต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ครูจึงต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เฉพาะทาง โดยใช้ภาษามือ สื่อรูปภาพ วีดิโอ และเทคโนโลยีสนับสนุนการสื่อสาร นอกจากนี้ ครูยังเป็นผู้คิดริเริ่มแนวทางใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการสอน เช่น การประยุกต์ใช้ Active Learning หรือ การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน อีกทั้งครูยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ อบรม และเป็นผู้สนับสนุนทางวิชาการให้กับเพื่อนครูในโรงเรียน โดยเฉพาะครูที่เข้ามาใหม่หรือครูที่ยังไม่เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การอบรมดังกล่าวครอบคลุมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรโดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ตลอดจนการออกแบบการเรียนการสอน การแนะนำสื่อการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) ที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคน ได้รับการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับศักยภาพของตน สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564, หน้า 3) ที่ได้ประกาศแนวนโยบายด้านการพัฒนางานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรื่อง ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศร 0206.3/ว9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 ซึ่งระบุให้ครูต้องพัฒนางานตามมาตรฐานตำแหน่ง และหนึ่งในภารกิจสำคัญคือการสร้างและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ครูจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในการสร้างหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งในด้านศักยภาพ

ความถนัด และช่องทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างรอบด้าน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา สุขทิพย์ (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูส่วนมากสามารถเป็นแบบอย่าง เป็นแกนนำ ในการสร้างห้องเรียนที่ปลอดภัย อบอุ่น และส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ในบริบทของ โรงเรียนโสตศึกษา บรรยากาศที่เป็นมิตรและเชิงบวกมีความสำคัญมากกว่าโรงเรียนปกติ เนื่องจาก นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักเผชิญกับข้อจำกัดด้านการสื่อสาร และอาจรู้สึกโดดเดี่ยว หรือขาดความมั่นใจ ครูจึงมีบทบาทในการเป็นผู้นำที่สร้างพื้นที่ปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าเรียน กล้าคิด กล้าลอง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ครูยังทำหน้าที่ให้ความรู้แก่เพื่อนครูในเรื่องแนวคิดและวิธีการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ เชิงบวก เช่น การใช้การสื่อสารที่เน้นความเข้าใจ การสร้างแรงจูงใจด้วยการให้กำลังใจในรูปแบบ ที่ผู้เรียนเข้าถึงได้ และการใช้เทคนิคเชิงบวกในการจัดการพฤติกรรม โดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ภายในกลุ่มสาระวิชา หรือร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมภายในโรงเรียน เพื่อเผยแพร่แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสุขความปลอดภัย และความเข้าใจผู้เรียนอย่างแท้จริง อีกทั้งครูยังให้ คำแนะนำแก่เพื่อนครูเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาการจัดการชั้นเรียน เช่น เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรม ต่อต้าน ไม่กล้ามีส่วนร่วม หรือขาดความมั่นใจในการแสดงออก ครูผู้ที่มีประสบการณ์จะช่วยสะท้อน แนะนำแนวทาง และวิธีการที่เคยใช้ได้ผล พร้อมทั้งสนับสนุนให้เพื่อนครูสามารถปรับวิธีการสอน ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งแนวทางเหล่านี้ล้วนช่วยให้เกิดบรรยากาศ การเรียนรู้ที่สร้างความรู้สึกปลอดภัย มีส่วนร่วม และกล้าแสดงออกของผู้เรียน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุข ดังที่ Weber (1996 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกคือการสื่อสารเป้าหมายของการเรียนการสอนอย่างชัดเจน สร้างความคาดหวังสูงจากการปฏิบัติ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีวินัย ที่ชัดเจน และสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อความผูกพันของผู้เรียนต่อโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ บริบทของโรงเรียนโสตศึกษา ที่ต้องการครูซึ่งมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการเป็นผู้สร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ส่งผลเชิงบวกต่อทั้งพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัย ครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริรัตน์ เทศกาล (2560) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทาง วิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูส่วนหนึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของเพื่อนครู จึงทำให้ครูกลุ่มนี้แสดงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการได้อย่างชัดเจน ครูไม่เพียงแค่ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของผู้สอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทเป็น แกนนำทางวิชาการ ที่คอยส่งเสริม สนับสนุน และยกระดับคุณภาพการเรียน การสอน ทั้งในระดับบุคคลและระดับโรงเรียน นอกจากนี้ยังเป็นผู้ริเริ่มแนวทางการสอนใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และนำเสนอแนวทางนั้นให้เพื่อนครูนำไป ปรับใช้ต่อ รวมทั้ง จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ แก้ปัญหา และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังให้คำปรึกษาและคำแนะนำอย่างใกล้ชิดแก่ครูที่อาจมี ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เช่น ปัญหาด้านการสื่อสารภาษามือกับนักเรียน การเลือกใช้สื่อ หรือวิธีประเมินผล ครูผู้นิเทศจะเสนอแนวทางที่สามารถนำไปใช้จริง พร้อมทั้งติดตามผลเพื่อช่วยให้ เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นต้นแบบในด้านการใช้สื่อ นวัตกรรม และกลวิธี การสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา ซึ่งต้องใช้วิธีการเฉพาะที่เข้าใจ ผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง การมีครูที่สามารถเป็นต้นแบบและแบ่งปันองค์ความรู้ ประสบการณ์แก่เพื่อนครู ได้อย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่ไว้วางใจ เป็นที่ยกย่องนับถือซึ่งกันและกันของเพื่อนครู จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การนิเทศภายในโรงเรียนมีคุณภาพและต่อเนื่อง ดังที่ Weber (1996 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับ การนิเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การนิเทศการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รชยา เรือนสอน (2564) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล 1 (ป่าแดด) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล 1 (ป่าแดด) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามผล อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในโรงเรียนโสตศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโรงเรียนโสตศึกษาแต่ละแห่งที่มีข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากร แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีบุคลากรครูน้อย ดังนั้นเมื่อได้รับการบรรจุแต่งตั้ง ครูจึงต้องเริ่มพัฒนาตนเองในเรื่องของการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระ เพื่อรับผิดชอบและเป็นแกนนำในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจึงก้าวขึ้นมาเป็นผู้รับผิดชอบ

หลักในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรของกลุ่มสาระที่ต้นดูแล โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ครูเหล่านี้จึงเป็นแกนนำในการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรให้ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้ครูยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้ให้คำแนะนำ แก่ครูรุ่นใหม่หรือครูที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ การกำหนดตัวชี้วัด การเขียนแผนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีระบบ อีกทั้งยังมีบทบาทในการถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ และเทคนิคในการออกแบบกิจกรรม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่ใช้ภาษามือและมีความต้องการพิเศษในการเรียน ดังที่ Weber (1996 อ้างถึงใน รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำทางวิชาการควรเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมในการวางแผน การออกแบบ การบริหารจัดการ การวิเคราะห์และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร จากการตรวจสอบหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ครูสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการแก้ไขและการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ แกรุ่น (2562) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ผลการวิจัย พบว่า ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เพศชายและเพศหญิงต่างได้รับการพัฒนาความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน มีโอกาสเรียนรู้งาน การพัฒนาตนเอง ได้รับมอบหมายงาน แสดงความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ เป็นแกนนำในการปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน เมื่อปฏิบัติงานไประยะหนึ่ง ส่งผลให้เพศชายและเพศหญิง มีภาวะผู้นำทางวิชาการไม่แตกต่างกัน ซึ่งโรงเรียนโสตศึกษามีจำนวนครูจำกัด และบุคลากรแต่ละคนมักต้องรับผิดชอบงานหลากหลาย ครูเพศชายและเพศหญิงต่างได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านการสอน งานวิชาการ และงานสนับสนุนการเรียนรู้ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกบทบาทตามเพศอย่างชัดเจน ครูเพศชายและเพศหญิงจึงมีโอกาสในการเรียนรู้งาน พัฒนาตนเอง และแสดงความสามารถในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ได้อย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ระบบการทำงานของโรงเรียนโสตศึกษา

ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในบริบทที่ต้อง ออกแบบการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ครูเพศชายและหญิงจึงต้อง พัฒนาทักษะและความรู้เฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถตอบสนองต่อความต้องการพิเศษของ ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยลักษณะของการทำงานที่เน้น ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเป็นแกนนำร่วมกันในทีม ครูทั้งเพศชายและหญิงจึงมีโอกาสรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ อย่าง เท่าเทียม ได้เป็นผู้นำในการปรับปรุงการเรียนการสอน และมีบทบาทในการสนับสนุนเพื่อนครูใน ด้านวิชาการ เมื่อเวลาผ่านไป ดังที่ Hallinger and Heck (2010, p. 5) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำไม่ได้ จำกัอยู่ที่เพศ หากแต่เกิดจากโอกาสในการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่ และประสบการณ์ที่ได้รับอย่าง ต่อเนื่อง ดังนั้น การที่ครูเพศชายและเพศหญิงมีโอกาสฝึกฝนและแสดงภาวะผู้นำในบริบทเดียวกัน จึงมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนด วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย โดยเพศชายมีภาวะผู้นำสูง กว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ซึ่งเป็น กระบวนการที่ต้องใช้ความคิดเชิงกลยุทธ์ มองภาพรวมของโรงเรียนในระยะยาว และการตั้งเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูเพศชายมักแสดงภาวะผู้นำ ทางวิชาการในฐานะแกนนำ ในการคิดริเริ่ม วางแนวทางและผลักดันทิศทางของโรงเรียนได้อย่าง ชัดเจนมากกว่า มีบทบาทในการวิเคราะห์สถานการณ์และเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนที่ตอบสนอง ต่อบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา ซึ่งต้องการความเข้าใจลึกซึ้งในด้านการสื่อสารโดยใช้ภาษามือ การปรับวิธีการเรียนการสอน และการออกแบบเป้าหมายให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความบกพร่อง ทางทางการได้ยิน ในด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ครูเพศชายยังคงแสดงภาวะผู้นำทาง วิชาการที่ชัดเจน โดยสามารถเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมและแนวทางที่สร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีข้อจำกัดด้านการสื่อสาร เช่น การออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้สื่อการเรียนรู้เฉพาะทาง และการสร้างความร่วมมือกับเพื่อนครูอย่างเป็นระบบ ที่สำคัญ คือ มีบทบาทในการให้คำแนะนำ สนับสนุน และถ่ายทอดความรู้แก่ครูคนอื่น ๆ เพื่อยกระดับบรรยากาศ เชิงบวกทั้งระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ไม่ได้หมายความว่า เพศหญิงไม่มีศักยภาพ แต่สะท้อนถึงโอกาสในการแสดงออกและบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ซึ่งส่งผลต่อ การสะสมประสบการณ์ในการเป็นผู้นำทางวิชาการในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของ โรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกเท่านั้น

ส่วนด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ

ไม่แตกต่างกันอย่าง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลักษณะการทำงานร่วมกันในบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา ที่เน้นการทำงานเป็นทีมขนาดเล็ก เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีบทบาทหลากหลาย และการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่องโดยไม่เลือกปฏิบัติตามเพศ ทำให้ครูเพศชายและเพศหญิง มีโอกาสเรียนรู้ พัฒนา และแสดงออกถึงภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม เมื่อทำงานไประยะหนึ่ง ทั้งสองเพศจึงมีศักยภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการได้อย่างใกล้เคียงกัน ซึ่งโรงเรียนโสตศึกษาแต่ละแห่งมีจำนวนบุคลากรจำกัด ครูในแต่ละกลุ่มสาระจึงจำเป็นต้องมีบทบาทหลายด้าน ทั้งการวางแผน จัดการเรียนรู้อ พัฒนาหลักสูตร และนิเทศภายในโรงเรียน ส่งผลให้ครูไม่ว่าจะเป็นเพศใด ต่างได้รับโอกาสในการเรียนรู้ พัฒนาตนเอง และแสดงออกถึงภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีความแตกต่างด้านโอกาสหรือบทบาทหน้าที่ตามเพศ ในด้าน การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ครูทั้งเพศชายและเพศหญิง ต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน รวมทั้งต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำทางวิชาการ เช่น การเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมการสอนใหม่ ๆ การให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู และการประเมินผลการสอนร่วมกัน ซึ่งเป็นบทบาทที่เกิดจากภาระงาน และโครงสร้างของโรงเรียน มากกว่าการกำหนดโดยเพศ ในด้านการนิเทศการเรียนการสอน ครูหลายคนได้รับมอบหมายให้มีบทบาทในการติดตาม ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยไม่จำกัดเพศของผู้ที่รับผิดชอบ ดังนั้น ครูชายและหญิง จึงมีโอกาสเป็น ที่ปรึกษา แก่นนำ หรือผู้มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับด้าน การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนโสตศึกษามีลักษณะการทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ครูในแต่ละกลุ่มสาระจึงต้องพัฒนาตนเอง ให้สามารถรับผิดชอบและเป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรได้ ไม่ว่าจะเป็นเพศใด ทั้งยังต้องถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่เพื่อนครู ให้คำแนะนำ หรือเสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ในหน้าที่ มากกว่าความแตกต่างทางเพศ ด้วยเหตุนี้ ครูเพศชายและเพศหญิงจึงมีโอกาสในการพัฒนา แสดงออก และปฏิบัติหน้าที่ผู้นำทางวิชาการในทั้งสามด้านอย่างเท่าเทียม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริรัตน์ เทศกาล (2560) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทและสูงกว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย โดยครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน สูงกว่าครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ได้รับการศึกษาระดับสูงก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเชิงวิชาการที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง มองภาพรวมของการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และมีศักยภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสังคมและผู้บริหารสถานศึกษามักมีความคาดหวังต่อครูที่มีระดับการศึกษาสูงว่าจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นผู้ริเริ่มแนวทางใหม่ ๆ และเป็นผู้รับผิดชอบในงานสำคัญ เช่น การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการวางแผนอย่างเป็นระบบ ครูที่ได้รับการศึกษาการศึกษาระดับสูงจึงมีโอกาสมากกว่าในการแสดงศักยภาพในบทบาทนี้ นอกจากนี้ครูที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่ามักได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้ช่วยเป็นผู้ติดตามให้คำแนะนำ หรือร่วมสังเกตการสอนของเพื่อนครู ทำให้เกิดโอกาสในการแสดงบทบาทของผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการเรียนการสอนอย่างชัดเจน อีกทั้งครูที่ได้รับการศึกษาการศึกษาระดับสูงมักมีทักษะในการวิจัย วิเคราะห์ผู้เรียน และใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยสามารถเป็นที่ปรึกษา หรือผู้ให้คำแนะนำในการวางแผนโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระ ตลอดจนถ่ายทอดวิธีคิดและกระบวนการให้แก่ครูรุ่นใหม่ได้ ดังนั้นครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจึงมักได้รับการมอบหมายงานในการเป็นที่ปรึกษา เป็นแกนนำ หรือผู้ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่เพื่อนครู ซึ่งเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงออกถึงภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างชัดเจน ส่งผลให้ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าจึงอยู่ในระดับที่สูงกว่าครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ดังที่ Willetts (2023) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาระดับสูง มีประโยชน์อย่างมาก เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา สุขทิพย์ (2559) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสทวิทยาเขตทุ่งใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต12 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย และเมื่อนำไปทดสอบผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน

น้อยกว่า 5 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5–10 ปี และมากกว่า 10 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของวิชาชีพ ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์เชิงลึกในการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก การนิเทศการเรียนการสอน และการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ครูกลุ่มนี้จึงมักอยู่ในสถานะของผู้เรียนรู้และฝึกฝนมากกว่าจะเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งในบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา ครูใหม่ยังต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน รวมถึงเรียนรู้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนเฉพาะกลุ่ม ต้องอาศัยทั้งประสบการณ์ตรง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู และการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทางวิชาการภายในโรงเรียน ในขณะที่ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า ได้แก่ ครูกลุ่มที่มีประสบการณ์ระหว่าง 5–10 ปี และมากกว่า 10 ปี มักได้รับโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการมากกว่า เช่น การเป็นที่ปรึกษาให้กับครูรุ่นใหม่ การริเริ่มโครงการทางวิชาการ การวางแผนพัฒนาหลักสูตร หรือการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูในกลุ่มนี้มีโอกาสพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง ดังที่ Kini and Podolsky (2016) ได้กล่าวไว้ว่า ครูส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามประสบการณ์ ซึ่งประสบการณ์การสอนจะชัดเจนที่สุดเมื่อครูมีการลงมือปฏิบัติและเตรียมพร้อมเป็นอย่างดีตั้งแต่เริ่มต้นเข้าสู่สายงานการสอน รวมถึงได้รับคำแนะนำและการประเมินอย่างเข้มงวดก่อนได้รับตำแหน่ง ความพยายามเหล่านี้จะช่วยให้มั่นใจได้ว่า ในอนาคตจะก้าวเข้าสู่สายงานการสอนระดับมืออาชีพ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา สุขทิพย์ (2559) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสทวิทยาเขตทุ่งใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัันมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก เพื่อให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการมากขึ้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้สลับกันแสดงบทบาทผู้นำในงานวิชาการ เช่น การเป็นหัวหน้าโครงการ เข้าร่วมวางแผนพัฒนาโรงเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมในโรงเรียน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมบทบาทครูในการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มี

ความบกพร่องทางการได้ยิน รวมถึงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผ่านการเป็นพี่เลี้ยง นิเทศการสอน และกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ตลอดจนสนับสนุนการอบรมอย่างต่อเนื่องในด้านการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้เทคโนโลยี และการจัดการชั้นเรียนที่เน้นความสุขและบรรยากาศเชิงบวก แนวทางเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมากขึ้น และสามารถขับเคลื่อนคุณภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนโสตศึกษาได้อย่างยั่งยืน

2. จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพศชายและเพศหญิง โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนและการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก เพศชายมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้ครูเพศหญิงได้แสดงบทบาทผู้นำในงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การสร้างแรงจูงใจในห้องเรียน และการเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ พร้อมส่งเสริมการทำงานแบบมีพี่เลี้ยงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพศ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไปมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าครูที่จบปริญญาตรี จึงควรสร้างโอกาสให้ครูระดับปริญญาตรีได้แสดงศักยภาพ เช่น การเป็นหัวหน้าโครงการ และได้รับการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีระบบพี่เลี้ยงจากครูที่มีวุฒิสูงกว่า และในด้านประสบการณ์ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการต่ำกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริง ระบบพี่เลี้ยง การอบรมภาวะผู้นำ และเปิดเวทีให้ครูใหม่ได้แสดงศักยภาพ เพื่อพัฒนาเป็นผู้นำทางวิชาการในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนโสตศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ หรือในโรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนโสตศึกษา
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนโสตศึกษา
4. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางเขตพื้นที่อื่น ๆ หรือในโรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ

บรรณานุกรม

- Francis, L. A. (2012). *Teacher leadership for the 21st century: Teacher leaders' experiences in supporting the pedagogical practice of academic rigor* [Doctoral dissertation, Fielding Graduate University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.
- Hallinger, P., & Heck, R. H. (2010). Collaborative Leadership and School Improvement: Understanding the Impact on School Capacity and Student Learning. *School Leadership & Management*, 30(2), 95-110.
- Indeed Editorial Team. (2023). *What Is Academic Leadership? (And How to Be a Better Leader)*. <https://ca.indeed.com/career-advice/career-development/academic-leadership>
- Ismail, S. N., Don, Y., Husin, F., & Khalid, R. (2018). Instructional Leadership and Teachers' Functional Competency across the 21st Century Learning. *International Journal of Instruction*, 11, 135-152. <https://doi.org/10.12973/iji.2018.11310a>
- Jacobs, J. (2021). *What does It Mean to be a Teacher Leader?* <https://www.usf.edu/education/blog/2021/what-does-it-mean-to-be-a-teacher-leader.aspx>
- Kini, T., & Podolsky, A. (2016). *Does Teaching Experience Increase Teacher Effectiveness? A Review of the Research*. <https://learningpolicyinstitute.org/product/does-teaching-experience-increase-teacher-effectiveness-review-research>
- Leon, P. (2023). *The Importance of Strong Leadership Skills in Teachers*. https://www.linkedin.com/pulse/importance-strong-leadership-skills-teachers-leon-pennicooke?trk=article-ssr-frontend-pulse_more-articles_related-content-card
- Mamchii, O. (2023). *What is Educational Leadership and Why Is It Significant?* <https://bestdiplomats.org/educational-leadership/>
- Rehbock, S. K. (2020). Academic leadership: Challenges and opportunities for leaders and leadership development in higher education. In M. Antoniadou & M. Crowder (Eds.), *Modern day challenges in academia: Time for a change* (pp. 252–264). Edward Elgar.
- University of San Diego. (2022). *Teacher Leadership in Education: 5 Must-Have Skills for Educators* <https://pce.sandiego.edu/teacher-leadership/>
- Vecaldo, R. T. (2019). Instructional Leadership Beliefs of Filipino Pre-Service Teachers. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 8(4), 596-603.

- Vu Thi Mai Huaong. (2019). Factors Affecting Instructional Leadership in Secondary Schools to Meet Vietnam's General Education Innovation. *International Education Studies*, 13(2), 48-60.
- Willetts, D. (2023). *How Higher Education can Boost People-Powered Growth*.
<https://economy2030.resolutionfoundation.org/wp-content/uploads/2023/10/How-higher-education-can-boost-people-powered-growth.pdf>
- กัญญาภัทร คำชม, และจิตติมา วรณศรี. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(6), 297-298.
- กัญญารัตน์ แกร์น. (2562). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 30(2), 54-69.
- เกยูร วงศ์ก้อม. (2553). ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). พลก๊อปปี้ เซอร์วิสแอนด์ซัพพลาย.
- ชนิษฐา สุขทิพย์. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสทวิทยาเขตทุ่งใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 20 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. (เล่ม 136 ตอนพิเศษ 86 ง. น. 19-20).
- จรรยา บุญธรรม, สุเทพ ตระหง่าน, และคณิต สุรัตน์. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(4), 92-113.
- จักรพรรดิ วัฒนา. (2550). การจัดการความรู้ของครู. *วารสารวิทยาจารย์*, 106(4), 18-21.
- จิราพร ส้ารว. (2561). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- ธเนศ เจริญทรัพย์. (2557). *การจัดการเรียนรู้โดยครูมืออาชีพ*. [http://www.stou.ac.th/study/sumrip/657\(500\)/page65 57\(500\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrip/657(500)/page65%2057(500).html)
- ธีรศักดิ์ (อุปมัย) อุปไมยอริชัย. (2563). *ความเป็นครู แนวทางการพัฒนาจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นริรัตน์ เทศกาล. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัย
บูรพา]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณิศรทางการศึกษา
พ.ศ. 2552. (2552, 8 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. (เล่ม 126 ตอนพิเศษ 86 ง น. 19-20).
- พรชัย ธนปารมีกุล. (2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเบญจสิริ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนคร
รินทรวิโรฒ]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- พรรณอร อุซุภาพ. (2561). *การศึกษาและวิชาชีพครู*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, และนักรบ หมี่แสน. (2560). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. วิทยาลัยครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, และนักรบ หมี่แสน. (2561). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มลิวลย์ ธรรมแสง. (2550). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กอนุบาลและระบบวิธีสอน: ผাগไว้ให้คิดถึง*. มูลนิธิ
อนุเคราะห์คนหูหนวกแห่งประเทศไทย.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 5). โอเดียนสโตร์.
- รชยา เรือนสอน. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล 1
(ป่าแดด) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]*. ฐานข้อมูล
เครือข่าย ThaiLis.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2564). *ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- เรวดี มนต์ริพิลา. (2563). *การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]*. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). *หลักสูตร สารานุกรมวิชาชีวะเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องใน
โอกาสสมโภชฉลองพระชนมพรรษา 80 พรรษา*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). *แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. ซีเอ็ด
บุ๊คเซ็นเตอร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (ม.ป.ป.). *การประเมินหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. [http://www.edu.
tsu.ac.th/major/eva/files/journal/scan1.pdf](http://www.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/scan1.pdf)
- สมใจ ลักษณะ. (2542). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน*. ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). *ความเป็นครู*. ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. https://bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2561). การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2564). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2566). รายงานจำนวนตามประเภทบุคลากร ของโรงเรียนเฉพาะความพิการ. http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/index.php?page=person-deform.php

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2567). โรงเรียนเฉพาะความพิการ. http://special.obec.go.th/seb/schools?category_uid=9044898065847869

สุทธนู ศรีไสย์. (2551). สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
หมายเลขโทรศัพท์ 081-2402710

2. ดร.ธารินทร์ รसानนท์

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
หมายเลขโทรศัพท์ 081-8908148

3. ดร.ปนัดดา วงศ์จันตา

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ
ผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์
วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์
หมายเลขโทรศัพท์ 062-8246935

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา

ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อหน่วยงานหรือบุคคลแต่อย่างใด จึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับสภาพความจริง เพื่อให้การวิจัยนี้มีผลสรุปที่น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ เป็นอย่างดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

นางสาวประพิณญา ทิพย์แสง

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา
ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง เลือกคำตอบโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ประสบการณ์การทำงาน
 - ☐ น้อยกว่า 5 ปี
 - ☐ ระหว่าง 5-10 ปี
 - ☐ มากกว่า 10 ปี
3. ระดับการศึกษา
 - ☐ ปริญญาตรี
 - ☐ ปริญญาโทและสูงกว่า

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ค่าน้ำหนักคะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ระดับคุณลักษณะหรือพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน						
1.	ท่านร่วมคิด วิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน					
2.	ท่านร่วมระบุงบปัญหาการเรียนการสอนเพื่อกำหนดกรอบเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน					
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ ไปกำหนดกรอบเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ระดับคุณลักษณะหรือพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบระยะเวลาในการบรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน					
5.	ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน					
6.	ท่านประชุมชี้แจงเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียนไปยังผู้ปกครองและนักเรียน					
การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน						
1.	ท่านเป็นผู้ริเริ่มในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน					
2.	ท่านให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนครูในการจัดการเรียนการสอน					
3.	ท่านสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้และกำหนดเนื้อหาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร					
4.	ท่านวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับหลักสูตรและออกแบบกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน					
5.	ท่านคิดริเริ่ม จัดทำเอกสาร สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ระดับคุณลักษณะหรือพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6.	ท่านสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน					
7.	ท่านประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง และสอดคล้องกับหลักสูตร					
8.	ท่านนำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนต่อไป					
การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก						
1.	ท่านจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน					
2.	ท่านจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและ/หรือจูงใจให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้					
3.	ท่านสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอทันสมัย เหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน					
4.	ท่านสามารถให้คำแนะนำเพื่อนครูเกี่ยวกับการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอทันสมัย เหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียนได้					
5.	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน					
6.	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนใช้สื่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่า					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ระดับคุณลักษณะหรือพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนอย่างคุ้มค่าและปลอดภัย					
8.	ท่านพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศในห้องเรียน อยู่เสมอ					
9.	ท่านชักนำเพื่อนครูให้มีการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศในห้องเรียน					
การนิเทศการเรียนการสอน						
1.	ท่านทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ให้คำแนะนำช่วยเหลือ สนับสนุน และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของเพื่อนครู					
2.	ในฐานะผู้นิเทศ ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีเป็นที่ไว้วางใจและเป็นที่ยกย่องนับถือซึ่งกันและกันของเพื่อนครู					
3.	ท่านสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการจัดการเรียนรู้แก่เพื่อนครู					
4.	ท่านยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน และปรับปรุง การจัดการเรียนรู้					
5.	ท่านเป็นผู้นำเพื่อนครู ประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ระดับคุณลักษณะหรือพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร						
1.	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้					
2.	ท่านวางแผน ออกแบบและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร					
3.	ท่านวิเคราะห์วินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตรกลุ่มสาระ					
4.	ท่านเป็นผู้นำในการประเมินผลการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระ					
5.	ท่านเป็นผู้นำเพื่อนครูในกลุ่มสาระวิเคราะห์ผลการประเมินการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระ					
6.	ท่านนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระให้เหมาะสมกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม					

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดี

ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC)

สำหรับผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินและให้คำแนะนำ

แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา

ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา

2. แบบสอบถามฉบับนี้ มุ่งตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

4. ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาร่างแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นมีคำถามที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นมีคำถามที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นมีคำถามที่ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวประพิณญา ทิพย์แสง

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.	ประสบการณ์การทำงาน ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ ระหว่าง 5-10 ปี ☐ มากกว่า 10 ปี	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโทและสูงกว่า	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง
สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู หมายถึง การที่ครูมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการจูงใจ และมีอิทธิพลต่อกลุ่มบุคคล ครูในสถานศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ สั่งสอน อบรม ฝึกฝน สืบสานจรรโลงวัฒนธรรม และสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับนักเรียน เป็นที่ปรึกษา โค้ช ผู้ช่วยเพื่อนครู หรือผู้วิจารณ์ เป็นผู้ที่มิวิสัยทัศน์ มีบุคลิกภาพทางบวกกับผู้อื่น มีความสามารถในการเชื่อมโยงบุคคลและงานในกลุ่ม สามารถออกแบบการเรียนการสอน การประเมินผล และวางแผนจัดทำหลักสูตร และยังเป็นผู้ตั้งเป้าหมายร่วมกับนักเรียน ช่วยวางแผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดกรอบเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจโรงเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากการสะท้อนความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความร่วมมือของผู้ปกครอง สื่อสารและสร้างความเข้าใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบได้

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
1.	ท่านร่วมคิด วิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ของสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านร่วมระบุปัญหาการเรียนการสอนเพื่อกำหนดกรอบเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ ไปกำหนดกรอบเป้าหมาย กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบระยะเวลาในการบรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.	ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
6.	ท่านประชุมชี้แจงเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
	ของโรงเรียน ไปยังผู้ปกครองและนักเรียน						

การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง การสร้าง พัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน มีความเข้าใจในเรื่อง การจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุง หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
1.	ท่านเป็นผู้ริเริ่มในการสร้างหรือ พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการ เรียนรู้ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านให้ความช่วยเหลือและ สนับสนุนเพื่อนครูในการจัดการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านสามารถออกแบบหน่วยการ เรียนรู้ และกำหนดเนื้อหาได้อย่าง เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนา ผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของ หลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านวางแผนและจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับ หลักสูตรและออกแบบกิจกรรม สอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
5.	ท่านคิดริเริ่ม จัดทำเอกสาร สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับ แผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6.	ท่านสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักสูตร ได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความ สนใจ และความสามารถของ ผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7.	ท่านประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีที่หลากหลาย เน้นการ ประเมินตามสภาพจริง และ สอดคล้องกับหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8.	ท่านนำผลการประเมินการจัดการ เรียนรู้ของผู้เรียนไปใช้ในการ ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ในชั้นเรียนต่อไป	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก หมายถึง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนออกมาใช้ในการเรียนรู้ มีสิ่งจูงใจให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้ มีสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและทันสมัย เหมาะสมและสอดคล้องกับบทเรียน

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
1.	ท่านจัดสิ่งแวดล้อมภายใน ห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนให้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัยและ เป็นระเบียบส่งเสริมต่อการเรียนรู้ ของนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่ ช่วยกระตุ้นความสนใจและ/หรือ จูงใจให้นักเรียนเกิดการอยาก เรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอ ทันสมัย เหมาะสมและสอดคล้อง กับบทเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านสามารถให้คำแนะนำเพื่อนครู เกี่ยวกับการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่ เพียงพอ ทันสมัย เหมาะสมและ สอดคล้องกับบทเรียนได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6.	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้ นักเรียนใช้สื่อการเรียนรู้อย่าง คุ้มค่า	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7.	ท่านส่งเสริมและสนับสนุนให้ นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน ห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน อย่างคุ้มค่าและปลอดภัย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8.	ท่านพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศใน ห้องเรียนอยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
9.	ท่านชักนำเพื่อนครูให้มีการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อม สื่อ แหล่งเรียนรู้ และบรรยากาศในห้องเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจและยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยพัฒนาบุคคลทั้งสองฝ่ายให้ได้รับข้อมูลที่ดีและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
1.	ท่านทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน และปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ของเพื่อนครู	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
2.	ในฐานะผู้นิเทศ ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่ไว้วางใจ และเป็นที่ยกย่องนับถือซึ่งกันและกันของเพื่อนครู	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการจัดการเรียนรู้แก่เพื่อนครู	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
4.	ท่านยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน และปรับปรุง การจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
5.	ท่านเป็นผู้นำเพื่อนครู ประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและ แก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การวางแผน ออกแบบ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์วินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยของหลักสูตรและประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร การประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ใช้เครื่องมือการประเมินที่มีคุณภาพและการวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความทันสมัยทางวิชาการทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
1.	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านวางแผน ออกแบบและ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการ ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านวิเคราะห์วินิจฉัยจุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตรกลุ่มสาระ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านประเมินผลการใช้หลักสูตร กลุ่มสาระ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.	ท่านเป็นผู้นำเพื่อนครูในกลุ่ม สาระวิเคราะห์ผลการประเมิน การใช้หลักสูตรกลุ่มสาระ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คนที่				ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	รวม		
6.	ทำนนำผลการวิเคราะห์มา ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรกลุ่ม สาระให้เหมาะสมกับบริบทการ เปลี่ยนแปลงของโลกและ ตอบสนองต่อความต้องการ ของสังคม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ

นางสาวประพิณญา ทิพย์แสง

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ประพิณญา ทิพย์แสง
วัน เดือน ปี เกิด	3 กุมภาพันธ์ 2537
สถานที่เกิด	อุดรธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2561 ค.บ. (วิทยาศาสตร์ทั่วไป), มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ร้อยเอ็ด
ที่อยู่ปัจจุบัน	137 ถนนพระราม 5 แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
ผลงานตีพิมพ์	ประพิณญา ทิพย์แสง และอัจฉรา วัฒนารงค์. (2568). ภาวะผู้นำ ทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหาร งานการศึกษาพิเศษ. วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 4(5), (อยู่ระหว่างการ เผยแพร่).

